

Vlaams
Parlement

vergadering **C10**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 4 oktober 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gebrekkige lees- en schrijfvaardigheid van de Vlaamse studenten – 2394 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de nepuniversiteiten – 2404 (2017-2018)	7
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het invoeren van het nieuwe vak 'mens en samenleving' in het katholiek secundair onderwijs – 2407 (2017-2018)	12
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over maatregelen met betrekking tot zittenblijven in het secundair onderwijs – 2410 (2017-2018)	19
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toegang tot de opleiding Diergeneeskunde – 2423 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opvolging van de resolutie over de in- en uitstroom van de opleidingen Diergeneeskunde – 2465 (2017-2018)	22
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de invoering van zogenoemde 'megatoetsen' – 2424 (2017-2018)	27

VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gebrekkige lees- en schrijfvaardigheid van de Vlaamse studenten – 2394 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Ik stel deze vraag naar aanleiding van de berichten deze zomer over de gebrekkige lees- en schrijfvaardigheden bij studenten hoger onderwijs. Er wordt geklaagd over het gebrekkig opstellen van teksten, slecht gestructureerde teksten, stijlen die door elkaar worden gebruikt enzovoort en het niet in staat zijn om bijvoorbeeld op een examen een antwoord grondig te formuleren. We weten dat in een academische en wetenschappelijke context net het formuleren cruciaal is. Minister, ik moet u er als juriste niet van overtuigen dat een correcte formulering een conditio sine qua non is.

Over die schrijfvaardigheid kunnen we alleen maar berichten opvangen. Men vangt die ook op als men spreekt met docenten. In mijn eigen ervaring heb ik dat in het verleden af en toe gezien. Er bestaan geen gestructureerde cijfers over, maar die bestaan wel over de leesvaardigheid. Ook daar blijkt uit studies dat hoogopgeleide Vlaamse jongeren – als 52-jarige mag ik zeggen dat een 35-jarige nog een jongere is – slecht in staat zijn om informatie uit geschreven teksten te halen. Er hapert een en ander aan het probleemoplossend lezen.

U hebt ondertussen binnen de Taalunie de Taalraad Begrijpend Lezen opgestart, waarin een aantal experts zetelen die tegen het einde van 2018 een actieplan klaar moeten hebben. Dit initiatief kwam er naar aanleiding van de resultaten na studies bij scholieren, maar het is ook in deze context relevant.

Minister, hebt u weet van andere studies over lees- en schrijfvaardigheid? Hoe evalueert u de gebrekkige lees- en schrijfvaardigheden van de Vlaamse studenten hoger onderwijs? Welke maatregelen werden in dit kader reeds genomen? Komen er nog extra beleidsmaatregelen? Kan de opdracht van de Taalraad Begrijpend Lezen worden uitgebreid om ook wat betreft de lees- en schrijfvaardigheid van studenten een actieplan uit te werken of is het een optie om voor deze problematiek een afzonderlijke taalraad op te richten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Cordy, we zijn gisteren in de plenaire vergadering al wat ingegaan op dit onderwerp omdat er toen ook een aantal zaken omtrent taligheid en de opinie van vier professoren aan bod zijn gekomen.

De opening van het academiejaar – ik maak het nu iets intenser mee dan pakweg tien jaar geleden – gaat altijd gepaard met tradities. Een van die vaste tradities zijn de signalen in de media van professoren die getuigen over het tanende niveau van de Vlaamse student. Zij spreken vanuit hun praktijk en hun jarenlange ervaring, maar echt onderzoek ter zake bestaat niet. Ik ben een aantal jaren assistent geweest en toen ik examens verbeterde dacht ik ook dat het niveau van de student aan het tanen was. Ik was zelf pas twee jaar afgestudeerd, dat was een beetje een vreemde houding van mezelf.

In de schriftelijke versie van uw vraag verwijst u naar de resultaten van het PIAAC-onderzoek (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) uit 2012. Dat is het enige recente geletterdheidsonderzoek bij volwassenen waarover we beschikken in Vlaanderen. Waarom zijn er niet meer dergelijke peilingen? Dat zijn onderzoeken met een vrij hoge complexiteit die niet

elk jaar kunnen gebeuren. De Vlaamse Regering heeft op mijn initiatief recent beslist om aan de volgende ronde van PIAAC in 2022 deel te nemen. We zullen dan kunnen zien wat het verschil is tussen 2012 en 2022. We zullen over die resultaten beschikken in het najaar van 2023. Het komt er dus sowieso aan.

In het leerplichtonderwijs voeren we regelmatig onderzoek uit naar de lees- en schrijfvaardigheid. Ik verwijs naar Vlaamse peilingsonderzoeken in het basis- en secundair onderwijs en naar PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) in het vierde jaar basisonderwijs en PISA (Programme for International Student Assessment) bij 15-jarigen. Ik ben hier al heel uitgebreid ingegaan op PISA 2015 en PIRLS 2016. Als u echter vraagt naar de vaardigheden van de huidige studenten, dan gaat dat over de generatie die geboren is in de late jaren negentig. Ook bij die generatie zijn destijds PIRLS en PISA afgenomen: deze cohorte werd meegenomen in de afnamerondes PIRLS 2006 in het vierde leerjaar en PISA 2012 op 15-jarige leeftijd. Toen waren de resultaten totaal niet onrustwekkend en voorspelden ze compleet niet dat deze jongeren, nu ze vandaag student zijn geworden, niet meer of minder goed zouden kunnen lezen of schrijven. Ik ben dan ook een beetje gematigd in mijn reactie daarop.

Ik verwijs naar het stuk van rector Pauwels – ik heb trouwens zelf ook een opinie geschreven in dit verband – waarin ze zegt dat de taal ook binnen het hoger onderwijs zelf ernstig moet worden genomen. Het is perfect mogelijk dat een professor aan de universiteit aan het begin van het academiejaar zegt dat bij het afnemen van examens taal mee wordt beoordeeld. Bij multiplechoice-examens is dat natuurlijk niet mogelijk.

Sta mij toe even het perspectief naar de toekomst uit te zetten: de generatie die in 2016 ondermaats scoorde op PIRLS gaat nu verder binnen ons onderwijs, waarbij de aandacht voor taalvaardigheid gevoelig wordt verhoogd door deze regering.

Ik zal straks de maatregelen opsommen.

Die generatie zal ook deelnemen aan PISA 2021 en dat zal een belangrijke graadmeter zijn om te zien of ons beleid aanslaat. In 2021 zullen we dus weten hoe het zit met die basisgeletterdheid en of wat we hebben gedaan ook effect heeft.

Dan had u een vraag over de gebrekkige lees- en schrijfvaardigheden. Eén ding staat voor mij als een paal boven water: een student met een te lage lees- en schrijfvaardigheid zal sowieso moeilijkheden zal ondervinden tijdens zijn studieloopbaan in het hoger onderwijs. Het zal hem ook belemmeren om op een volwaardige wijze deel te nemen aan alle aspecten van het maatschappelijk leven. Ik link deze signalen uit het hoger onderwijs ook aan sommige minder goede resultaten uit de prestatie-onderzoeken in het leerplichtonderwijs die ik daarnet aangehaald heb. We verwachten immers dat het leerplichtonderwijs zorgt voor stevige basisvaardigheden die een grote kans op succes in het hoger onderwijs garanderen. We voeren daar ook een beleid rond.

Wat hebben we al gedaan? U weet dat sinds het academiejaar 2018-2019 studenten die zich willen inschrijven in de lerarenopleiding, een niet-bindende toelatingsproef moeten afleggen. Die proef heeft tot doel de aankomende student een beeld te geven van zijn eigen startniveau. Het is dus geen bindende toelatingsproef, wel wil het de studenten een spiegel voorhouden. Zo weet de student hoe het gesteld is met zijn of haar basiskennis en waar nog eventuele zwaktes liggen waar extra op moet worden op ingezet en aan moet worden geremedieerd. Die toelatingsproef peilt vooral naar talige competenties omdat die voor een leraar natuurlijk van belang zijn. We hebben het gisteren in de plenaire

vergadering nog gezegd: als een leraar zelf de taal niet goed beheerst, hoe kun je dan verwachten dat die dat goed doorgeeft aan de studenten?

Het testonderdeel Nederlands uit de verplichte niet-bindende toelatingsproef bestaat uit de onderdelen leesbegrip – begrip van een tekst op alinea- en tekstniveau –, structuur – begrip van signaal- en verwijswaarden en de verbanden tussen zinnen en alinea's, het op volgorde zetten van alinea's en zinnen –, woordenschat – begrip van woorden in een context – en correct taalgebruik – algemene spellingselementen, werkwoordspelling en grammaticale elementen.

Ook bij de hervorming van de lerarenopleiding is er binnen meerdere functionele gehelen aandacht besteed aan de taalvaardigheid binnen de basiscompetenties van de leraar. Ik denk daarbij in het bijzonder aan het hanteren van correcte onderwijstaal maar evengoed aan het ontwikkelen van strategieën om te communiceren met ouders met diverse talige achtergronden.

Gezien het verband tussen het leerplichtonderwijs en de uitkomsten waarmee jongeren starten, zijn ook de nieuwe eindtermen voor de eerste graad secundair onderwijs die nog moeten worden goedgekeurd door het Vlaams Parlement, hier van belang omdat we daarin, zoals ik al zei, de eindtermen basisgeletterdheid voor het eerst zullen operationaliseren. Deze eindtermen moeten aan het einde van de eerste graad door alle leerlingen worden bereikt en moeten een stevig fundament vormen. De aanleiding om hiertoe te komen – dat weet u, mijnheer Cordy – zijn de schabouwelijke resultaten bij PISA waarbij een op de vier of een op de vijf van de studenten de basiscompetenties Nederlands niet haalt. Eind eerste graad is dus het goede moment om daar te toetsen.

Zijn er extra maatregelen en quid met de Taalraad begrijpend lezen? Ik verwacht een actieplan van onze Taalraad begrijpend lezen op korte termijn. Dat plan moet inspelen op wat we vaststellen en anticiperen op de onderzoeksresultaten naar de lees- en schrijfvaardigheid die nog zullen volgen. We doen een herhalingspeiling Nederlands in het basisonderwijs, de nieuwe afnames van PIRLS en PISA gebeuren in 2018. De Taalraad begrijpend lezen spitst zich toe op het leerplichtonderwijs. Ik ga op dit ogenblik nog geen tweede raad in het leven roepen, ik weet niet of het hoger onderwijs daar zelf vragende partij voor is, maar er zit wel een vertegenwoordiger van het hoger onderwijs in de taalraad zelf. Hogescholen en universiteiten hebben dus een grote autonomie als het aankomt op het vormgeven van hun curricula. Zij hebben ook heel veel grote experts in huis. Ik lees dat bijna dagelijks in alle opiniestukken die verschijnen, maar ik verwacht dan ook dat men in eigen huis toepast wat men schrijft.

Volgens rector Pauwels kun je maar tot een hoger niveau van abstract denken komen als je ook de structuur van een taal beheerst. Maar zij zegt ook – en nu citeer ik de rector: “De finesses van helder wetenschappelijk taalgebruik bijbrengen is net de opdracht van universiteiten”. En daar schuift de rector voor mij een goede taakverdeling naar voren: lees- en schrijfvaardigheid zijn doorlopende opdrachten waarvoor de basis wordt gelegd in het leerplichtonderwijs, maar waarin ook het hoger onderwijs zelf nog verder een rol te spelen heeft. Net zoals voor leraren geldt wat mij betreft dan ook in het hoger onderwijs dat elke docent ook een taaldocent is. Ik wacht nu het actieplan begrijpend lezen af van de Taalraad. We kunnen dan zien welke bouwstenen daaruit komen en op welke manier we in het hoger onderwijs, indien dat nodig blijkt, iets gelijkaardigs zouden kunnen doen. Ik denk echter dat dit moeilijker is dan in het leerplichtonderwijs.

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat we daar in het beleid heel veel aandacht aan besteden. Ik weet dat het allemaal nogal

anekdotisch is en we moeten voorzichtig zijn om te zeggen dat het anekdotisch en niet bewezen is want er is volgens mij toch wel een zekere problematiek.

Ik ga een beetje de parallel maken met het onderzoek dat ooit door professor Venckeleer aan de Universiteit Antwerpen is gedaan. Het ging dan specifiek over studenten Romaanse talen. Na een aantal jaren merkte de professor dat die kennis achteruitging en hij is dat dan ook systematisch gaan meten. Daarbij bleek de anekdotiek inderdaad bevestigd te worden. Wanneer je dus signalen opvangt over anekdotiek – maar dat is inderdaad een verantwoordelijkheid van het hoger onderwijs –, moet men daar eens werk van maken. Men moet bekijken of dit al dan niet klopt, of dit niet moet worden onderzocht en of niet moet worden bekeken hoe we bijvoorbeeld met het gebruik van specifieke vakken rond academisch schrijven, dat taalniveau kunnen opkrikken. Dat wijst er trouwens op dat het belang van Nederlands ook in het hoger onderwijs niet mag worden verwaarloosd. Die grondige kennis van het Nederlands blijft een sterke vereiste.

Ik heb een bijkomende vraag. We zijn het er allemaal over eens dat er aandacht aan taalvaardigheid moet worden besteed, zowel lees- als schrijfvaardigheid. Tegelijk horen we deze zomer dat er in het katholiek onderwijs wordt bespaard op het aantal uren Nederlands, ik zal het zo uitdrukken. Dat is inderdaad gisteren ook aan bod gekomen. *(Opmerkingen)*

Of dat komt straks nog. We zullen daar zo dadelijk op ingaan.

Bij de lerarenopleiding wordt daar in de niet-bindende verplichte proef op gefocust. Misschien is dat ook nodig bij de verplichte proef voor geneeskunde. Ik weet niet in hoeverre dat al gebeurt. Wordt daar op dezelfde manier op gefocust? Moet dat eventueel worden versterkt?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Op het uurtje Nederlands zal ik nu niet ingaan, dat zal ik straks doen, aangezien die vraag nog expliciet aan bod komt.

Inzake de problematiek die onze collega schetst, mede naar aanleiding van een aantal persartikels, heb ik ook de reactie gelezen van de minister. Ik wil haar even citeren omdat dit voor mij de essentie is: "Het is een gemeenschappelijke taak van kleuter- tot hoger onderwijs en de thuisomgeving om jongeren talig te maken."

Ik sluit me daar volledig bij aan.

Minister Hilde Crevits: Twee zaken, mijnheer Cordy. Een, er zijn nu al universiteiten die daar een speciale inspanning voor doen. Er zijn ook een aantal rectoren die rond kansen aan de universiteit in hun openingsrede hebben gesproken en die de moeilijke sociale mobiliteit hebben aangekaart. Daar ligt nog een uitdaging om die taal en dat taalgebruik nog bij te sturen.

Ik heb de vergelijking gemaakt. De basiskennis is een taak voor het leerplicht-onderwijs. U herinnert zich wellicht uw eerste stappen, ik ook de mijne toen ik rechten startte. Er kwamen een heleboel woorden op mij af waarvan ik totaal niet wist wat ze betekenden. Dat is snel verbeterd, maar men moet een inspanning leveren of het komt niet meer goed.

Twee, in de toelatingsproef geneeskunde was het taalgebruik tot twee jaar geleden zelfs te moeilijk. Het niveau van de vragen was niet aangepast aan de eindtermen Nederlands. Daar wordt nu specifiek over gewaakt. De taal van de toelatingsproef wordt aangepast aan het niveau dat men mag verwachten bij de jongeren. Dat maakt de proef niet gemakkelijker, het is een keimoeilijk examen.

Maar het is niet specifiek een taalexamen. We zien wel dat het niveau van de vragen op alle punten bijzonder hoog ligt.

De studenten die in de richting geneeskunde kunnen starten, zijn onze top-studenten, sowieso. Ik denk dat de problemen, als er brieven worden geschreven, minder een weerspiegeling is van het type student dat geneeskunde start dan van de andere.

Alle andere toelatingsproeven besteden ook aandacht aan de taal. Voor de lerarenopleiding geldt dat nog veel meer omdat de leraar taal overbrengt. Je kunt een taal niet correct overbrengen als je die zelf niet correct beheerst. Daar wordt dus veel meer en specifiek aandacht geschonken aan het juiste taalgebruik.

Paul Cordy (N-VA): Ik ben het grotendeels met u eens, minister, maar op één punt niet. U zegt dat het in de lerarenopleiding nog belangrijker is. Ja, het is daar bijzonder belangrijk, maar ik zou dat onderscheid niet maken. Het is eigenlijk voor alle opleidingen zeer belangrijk. Er zijn ook heel wat andere opleidingen waarbij men later in contact zal komen met het publiek, waarbij men teksten zal moeten schrijven die zowel academisch steek moeten houden als toegankelijk moeten zijn, en dat laat al eens te wensen over. Dus ook in andere opleidingen is dat van uitermate groot belang.

We moeten hier dan maar een oproep lanceren: als het academisch korps vaststelt dat daar een probleem is, dan moeten ze dat in hun onderwijspraktijk bijsturen en niet blijven klagen. Ze moeten effectief daarmee aan de slag gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de nepuniversiteiten – 2404 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Paul Cordy

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, de strijd tegen de malafide nepuniversiteiten is een thema dat ik al een aantal jaren volg en dat ik mee op de agenda heb gezet. De minister heeft dan ook al een aantal maatregelen genomen, waarvoor dank. In de strijd tegen die malafide nepuniversiteiten en andere instellingen die tegen woekerprijzen nutteloze getuigschriften en certificaten afleveren, heeft de minister naar aanleiding van een aantal vragen van mijn collega's ook een website op touw gezet waar iedereen kan nagaan of een opleiding of instelling waarin men interesse heeft, wel degelijk een erkend diploma oplevert.

Op de website www.hogeronderwijsregister.be vinden we naast de bekende hogescholen en universiteiten ook minder gekende instellingen zoals het Continental Theological Seminary en Inno.com of het Von Karman Instituut voor Stromingsdynamica. Ook zij bieden dus erkende opleidingen aan en leveren erkende diploma's af. Voor de volledigheid en de duidelijkheid: iedereen mag een diploma afleveren. De graden van bachelor, master en doctor zijn echter beschermd en mogen enkel door de erkende instellingen worden uitgereikt, wat een goede zaak is, al was het maar om de kwaliteit mee te bewaken.

Het bestaan van de website en het register weerhoudt sommige instituten er echter niet van om te blijven volharden in hun oplichterij – anders kan men het niet noemen. Zo is er bijvoorbeeld de aanlokkelijk klinkende 'United International Business School', met een hoofdzetel in Zwitserland, maar met vertakkingen in

Italië, Japan, Spanje en ook België. In de 'satellietcampussen', zoals men het noemt, van Antwerpen en Brussel – in de Guimardstraat, vlak naast het gebouw van de koepel die wel erkend onderwijs aanbiedt in de verschillende scholen, voor la petite histoire – kan men een bachelor- en masteropleiding volgen. We zijn eens te plaatse gaan kijken. Veel meer dan een mooie inkomhal en een brievenbus hebben we daar niet kunnen vinden. Er was ook niemand die de deur opendeed. Dat is jammer, want wij wilden wel eens even praten over die opleidingen, maar dat lukte dus niet. Als men het volledige traject daar heeft doorlopen, is een student minstens 50.000 euro lichter en een waardeloos vodge papier rijker.

Minister, ik heb in het verleden al twee suggesties gedaan, die ik hier nog even wil herhalen. De eerste suggestie ging erover dat we een positief register hebben. In het hogeronderwijsregister zitten degenen die oké zijn. Maar het lijkt ons ook goed om een register op te stellen met degenen die veroordeeld zijn, tegen wie ingrepen gebeurd zijn en die niet in orde of niet koosjer zijn. Dat is dan niet alles wat niet mag, maar wel degenen die effectief veroordeeld zijn, die voor de rechter gehaald zijn. Het is dus een zwarte lijst, maar dan een afgepunte zwarte lijst.

Een tweede suggestie die ik in het verleden heb gedaan, was om niet enkel te kijken naar de benaming van de vzw of rechtsvorm die erachter zit, maar om ook in de statuten te kijken naar wat men aanbiedt. 'Higher education' of 'university' mag je niet gebruiken, want dat zijn beschermde titels, maar we stellen vast dat dat in de statuten dan wel wordt gebruikt, en daar is niet noodzakelijk op gescreend.

Dat brengt mij bij de volgende vragen, minister. Hoe zult u de strijd tegen nepuniversiteiten en -instellingen hoger onderwijs blijven opdrijven? Tegen welke instellingen en instituten lopen er momenteel strafrechtelijke procedures, zijnde degenen die blijven volharden, ondanks het feit dat uw administratie ze aanschrijft?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Daniëls, ik hoor van onze commissiesecretaris dat het dag op dag een jaar geleden is dat u die vraag gesteld hebt. Hij houdt dat zeer nauwgezet bij.

In het kader van 'stel eens iemand voor' zou ik Jasmien willen voorstellen. Zij zit in haar derde bachelor Pol & Soc in Gent en doet stage bij ons op het kabinet. Vanaf eind oktober zal ze mij hier assisteren in deze commissie.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kan haar alvast geruststellen: het is alvast geen nepuniversiteit waar ze studeert. Dat is een goede zaak.

Minister Hilde Crevits: Collega's, voor degenen die het debat in de vorige jaren meegemaakt hebben: onze Codex Hoger Onderwijs is bijzonder duidelijk. Instellingen die zich laten kennen als universiteit of als hogeschool, of instellingen die beschermde graden uitreiken zonder accreditatie door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) of erkenning door de Vlaamse Regering, overtreden op dit ogenblik de reglementering. Ik kan zelf geen gerechtelijke vervolgingen instellen, maar mijn administratie meldt de overtredingen systematisch bij het parket en ook bij de FOD Economie, omdat er vaak ook sprake is van oneerlijke handelspraktijken en zelfs consumentenbedrog.

Te weten komen of een diploma officieel erkend is door de Vlaamse Regering, en dus zijn geld waard is, is zeer eenvoudig. Mijn administratie en de NVAO hebben heel recent het hogeronderwijsregister volledig opgekuist en online beschikbaar

gemaakt in een bijzonder leesbare vorm. Ook hier is mijn boodschap duidelijk: check de lijst bij de minste twijfel over de waarde van een diploma, vooraleer je één euro betaalt.

Uw acties hebben dus effect gehad, collega Daniëls. U hebt de nieuwe website wellicht al gezien. Die is heel wat gebruiksvriendelijker en veel meer toegankelijk dan de vorige versie. Er is er ook maar één, en geen drie of vier op verschillende plaatsen.

Bij vorige besprekingen in de commissie heb ik al gemeld dat mijn administratie dubieuze instituten actief opspoort in samenwerking met de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. Systematisch stuurt men op basis van de kruispuntbank een aangetekend schrijven naar instellingen, gevestigd in Vlaanderen en Brussel, die 'university', 'université', 'universiteit' of 'college' in hun commerciële en maatschappelijke benaming gebruiken. We wijzen hen op de regelgeving en vragen om hun naam te wijzigen en hun communicatie bij te stellen als deze niet duidelijk genoeg is over het feit dat zij geen erkende diploma's kunnen afleveren.

De meeste instellingen zijn gewoon niet op de hoogte van de regelgeving en passen doorgaans snel hun communicatie aan. We zien dus dat die regelgeving nog niet mainstream bekend is in Vlaanderen. Degenen die niet reageren, worden geschrapt van de lijst in de Kruispuntbank der Ondernemingen. Ook bij klachten die mijn administratie ontvangt, worden nepuniversiteiten aangemaand om hun benaming aan te passen of de registratieprocedure op te starten om alsnog een erkenning te krijgen. Een belangrijke kanttekening daarbij is dat de reikwijdte van onze Vlaamse Codex Hoger Onderwijs beperkt is tot het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap.

In Brussel kan men zich bijvoorbeeld ook beroepen op de regels voor het onderwijs van de Franse Gemeenschap, waar de instellingsbenamingen bijvoorbeeld veel minder streng beschermd zijn. Het kan ook zijn dat instellingen in feite vestigingen zijn van buitenlandse erkende instellingen en zich beroepen op die buitenlandse erkenningen. Net zoals Vlaamse universiteiten erkende Vlaamse diploma's kunnen uitreiken in het buitenland, kunnen buitenlandse instellingen dat ook in België. Maar los daarvan kunnen dubieuze praktijken uiteraard nooit door de beugel en moeten we altijd bekijken hoe we die kunnen bestrijden, hetzij vanuit onze Vlaamse bevoegdheid, hetzij op basis van andere richtlijnen, verdragen, decreten, wetten enzovoort.

Instellingen die ondanks het aangetekende schrijven manifest de regels blijven overtreden, worden op aangeven van mijn administratie voor de rechtbank in eerste aanleg gedaagd. Op dit ogenblik lopen er twee procedures. In een van die zaken – en dat baart mij een beetje zorgen –, tegen de United International Business Schools of Belgium (UIBS), is de procedure nu hangende omdat het hof van beroep in Antwerpen is ingegaan op het verzoek van de verwerende partij om de strafbepaling uit de Codex Hoger Onderwijs te toetsen aan de Europese richtlijn inzake oneerlijke handelspraktijken en aan de Dienstenrichtlijn. Dat gebeurt door drie prejudiciële vragen te stellen aan het Europees Hof van Justitie. Op 11 juli – speciale datum – 2018 werden de pleidooien gehouden in Straatsburg. De zaak is dus nog in behandeling. Het vervelende is dus dat men zegt dat we dat verbod eigenlijk niet kunnen inschrijven in onze codex. Als het Europees Hof van Justitie de Vlaamse regelgeving in die zaak bevestigt, dan ben ik op mijn gemak en hebben we juridisch nog meer munitie om die nepuniversiteiten aan te pakken. Maar op dit ogenblik is het nog koffiedik kijken wat de uitspraak zal zijn.

Mijnheer Daniëls, u suggereert om een zwarte lijst bij te houden. We hebben het daarover al gehad. Op zich zou ik er geen probleem mee hebben, om, als er

veroordelingen zijn uitgesproken, die ergens bij te houden. Ik maak mij er alleen zorgen over dat we moeilijkheden zullen krijgen, dat men bijvoorbeeld zou zeggen 'maar die lijst was niet volledig', 'het stond niet op die zwarte lijst' of 'we dachten dat het allemaal in orde was, want...'. Tussen wit en zwart zit grijs. Het is die grijze zone die zo gevaarlijk is. Dat is de reden waarom we daarover nog geen beslissing hebben genomen in positieve zin.

Ik stel voor dat we nu eerst de uitspraak van het Europees Hof van Beroep afwachten. Ofwel kunnen we dan trancheren om fors door te gaan en dat ook mee te vermelden op de website, naar aanleiding van de uitspraak. Ofwel zullen we moeten nadenken hoe we er op een andere wijze voor kunnen zorgen dat er geen oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van de beschermde benamingen zoals we die kennen in onze regelgeving.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Bij een aantal elementen krijg ik toch graag een verduidelijking. Ten eerste, het is inderdaad de bedoeling om op die zwarte lijst diegenen te noteren die veroordeeld zijn of diegenen die actief in gebreke zijn gesteld. Het gaat niet over zaken waarin we niet zeker zijn.

Ten tweede wil ik graag een suggestie doen. We kunnen de buitenlandse instellingen die ook erkende diploma's afleveren in het kader van de Europese erkenningen aan het National Academic Recognition Information Centre (NARIC), misschien wel aanbieden om hen mee op te nemen in het Hogeronderwijsregister. Ik denk dat dat positief zou zijn. Waarom? Zij zijn in orde. We kennen ze binnen de Europese Ruimte. We weten dat ze voldoen aan de internationale kwaliteitsvoorwaarden uit de Bolognaverklaring. Ik denk dat die instellingen er als de kippen bij zullen zijn om die gegevens door te geven. Ik denk dat ze heel blij zullen zijn dat we ze kunnen opsommen. In het licht van internationale erkenning lijkt het mij ook goed te zijn om dat mee te geven. Dat maakt dat de witte lijst nog sterker wordt, aangezien de mensen die op zoek zijn naar een internationaal diploma op campussen hier dan ook weten wat wel en wat niet.

U hebt nog niet echt geantwoord op mijn vraag in verband met de statuten, namelijk om bij de klachten die we indienen niet enkel te kijken naar de titel van de instelling, maar ook naar de statuten. Als daarin 'onderwijs' staat, kunnen we dat screenen.

Ik heb nog een laatste punt, ik hoop dat het is meegenomen in de pleidooien in Straatsburg. De kwestie van de Dienstenrichtlijn is één zaak. Maar we hebben natuurlijk ook Europese afspraken in verband met de erkenning van kwaliteit en kwaliteitsstandaarden. Ik hoop dat ook dat daarin is meegenomen en niet enkel de Dienstrichtlijn. Daarop had ik graag nog een antwoord.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, u weet dat ik in dezen de bezorgdheid van collega Daniëls deel. De minister heeft al goede initiatieven genomen. Minister, mocht u overwegen om toch een zwarte lijst te publiceren, dan is het natuurlijk bijzonder belangrijk dat daarin heel uitdrukkelijk wordt vermeld dat die lijst niet exhaustief is en uitsluitend die instellingen bevat die tot vandaag toe reeds veroordeeld zijn. Zo weet men heel goed dat er eventueel nog andere instellingen kunnen zijn die niet erkend zijn.

We moeten koste wat het kost blijvend vermijden dat studenten heel wat tijd verliezen om een niet officieel erkend diploma te behalen, tenzij dat ze daar

bewust voor kiezen, en dat ouders op die manier jammer genoeg heel wat geld onnodig uitgeven.

De voorzitter: De heer Bogovic heeft het woord.

Franc Bogovic (Open Vld): Minister, collega's, wij onderschrijven natuurlijk het belang van deze discussie en wij delen diezelfde bezorgdheid.

We willen graag een extra nuance aanbrengen. We leven vandaag in tijden van levenslang leren. Meer en meer mensen beginnen naar bijkomende opleidingen te zoeken, die ze naast hun job of als overgang naar een andere job willen volgen. Ik heb deze ochtend even de proef op de som genomen. Als ik bijvoorbeeld een opleiding psychologie zou willen volgen en ik tik op Google 'opleiding psychologie' in, dan zijn de eerste resultaten die ik daar vind, geen resultaten van universiteiten, maar van private instellingen die afstandsonderwijs aanbieden.

Ons punt gaat niet zozeer over de 'fake universiteiten' maar meer over de specifieke private instanties die afstandsonderwijs aanbieden. Wat ons daarin opvalt, is dat voor sommige van dat soort van opleidingen er een gemengd signaal komt van ons als overheid. Aan de ene kant zeggen we dat dat geen erkende onderwijsinstellingen zijn, maar aan de andere kant wordt een deel van die opleidingen wel gefinancierd met de kmo-portefeuille. Minister, onze vraag is dus of u al een manier gevonden hebt om dit gecoördineerd aan te pakken, samen met bijvoorbeeld minister Muyters. Wat denkt u van de idee om het kwaliteitslabel daaraan te koppelen om toegang te krijgen tot bijvoorbeeld die kmo-portefeuille?

De voorzitter: Ik wil even kort vermelden dat het de eerste keer was dat collega Bogovic in onze commissie het woord nam.

Franc Bogovic (Open Vld): Ik hoop dat het niet te veel opviel. (*Gelach*)

Minister Hilde Crevits: Collega Daniëls, ik moet bekijken wat we gedaan hebben met die statuten. Ik ben dat uit het oog verloren. Ik vermoed dat ze er wel iets mee gedaan hebben, maar ik weet het niet. Ik moet dat navragen.

Uw suggestie om het op te nemen binnen het Hogeronderwijsregister van de erkende buitenlandse opleidingen die hier aangeboden worden, kunnen we opnemen met onze administratie. Ik zal zien of dat een haalbare kaart is, maar het lijkt me wel een interessante suggestie. Ik ben daar meer voor gewonnen dan voor die zwarte lijst. We kunnen het niet over alles eens zijn, maar dat kunnen we zeker opnemen.

Dan kom ik tot de opmerkingen van de heer Bogovic. Wat levenslang leren betreft en die bijkomende opleidingen, is de stijl waarin u deze opmerking maakt fenomenaal verschillend van de stijl waarin uw voorganger deze opmerking in deze commissie al gemaakt heeft. Zij heeft daar ook al vragen over gesteld aan collega Muyters. Er zit inderdaad een spanningsveld tussen de bevoegdheid Onderwijs en de bevoegdheid Ondernemen daarin. Onderwijs moet waken over de titels en diploma's die we uitreiken: wat is erkend? Dat is mijn bevoegdheid. Wat door de kmo-portefeuille wordt gesubsidieerd, is iets helemaal anders. Dat zijn vaak opleidingen van private instellingen. Daar is het aan mijn collega om keuzes te maken. Ik heb daar ook geen kwaliteitslabel aan te geven omdat wij ons bezighouden met datgene wat erkend is en waar je ook volwaardige diploma's kunt in halen. We hebben zelf de proef op de som genomen: het gaat niet alleen over psychologie maar over alles. Je kunt bijvoorbeeld ook ingenieur worden via privéonderwijs. Dat leidt dan niet tot een masterdiploma zoals wij het kennen. Uw opmerking is dus terecht, maar het is een moeilijke strijd om daar keuzes in te maken. Misschien is het goed dat u eens nakijkt wat minister Muyters daar allemaal over gezegd heeft en hem eventueel een aanvullende vraag stelt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben alvast blij dat u aan de slag gaat met de suggestie die we gedaan hebben. Inderdaad, het Hogeronderwijsregister werd vroeger in de wandelgangen het HOR genoemd. Er werd soms gezegd dat het 'horror' was om daar iets in vinden. De gebruiksvriendelijkheid is nu sterk gestegen. Dat u mijn suggestie opneemt om de statuten ook inhoudelijk te screenen op wat daarin staat over onderwijs, is een goede zaak. Ook het eventueel meenemen van buitenlandse instellingen die hier erkende opleidingen aanbieden, zou vooruitgang kunnen bieden, ook voor mensen die zoals collega Bogovic zegt, op zoek zijn naar een opleiding in het kader van levenslang leren. Zo vinden zij die opleidingen sneller en moeten ze niet gaan grasduinen. Dat is een bekommernis van ons allemaal.

Ik kijk uit naar wat men in Straatsburg gaat antwoorden op de prejudiciële vraag. Ik hoop dat men dan ook kijkt naar de Bologna-akkoorden in het kader van kwaliteitsbewaking in hoger onderwijs, anders komt dat natuurlijk ook onder druk te staan en zullen we op dat vlak andere maatregelen moet nemen zodat alsnog de Dienstenrichtlijn niet in conflict komt met de kwaliteitsregels die we hebben in het kader van hoger onderwijs.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het invoeren van het nieuwe vak 'mens en samenleving' in het katholiek secundair onderwijs
– 2407 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Paul Cordy

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het is een vraag van iets meer dan een maand geleden, en tijdens die maand is daar al heel wat over gezegd en geschreven. Dat was gisteren nog het geval naar aanleiding van de actuele vraag van collega De Ro, waar ik namens onze fractie ook het woord heb gevoerd, in verband met Nederlands en niet zozeer met 'mens en samenleving'.

Vanaf september 2019 zullen de leerlingen van de grootste onderwijskoepel in Vlaanderen in het secundair onderwijs een nieuw vak aangeboden krijgen, namelijk 'mens en samenleving'. Laat mij duidelijk zijn: de N-VA vindt het een goede zaak dat in de voorstellen die in de schoot van de regering zijn uitgewerkt over de eindtermen eerste graad secundair onderwijs, heel duidelijk burgerschap staat: rechten en de plichten, hoe de Vlaamse maatschappij draait, dat gelijkheid van man en vrouw voor ons vooropstaat, de waarden van de verlichting, die ik alle partijen nu met klem hoor benadrukken in deze verkiezingstijd. Wanneer iedereen daarachter staat, lijkt het mij goed om die zaken ook in het onderwijs aan te kaarten en ook met zoveel woorden te benoemen. Laat daar dus geen misverstand over bestaan.

Dit vak zal in het eerste jaar, in het voorstel van de koepel van het katholiek onderwijs, twee uur per week innemen en zal draaien om mediawijsheid, ondernemingszin, economisch-financiële competenties, burgerschap en nog meer. Dat zijn zaken waar we in dit parlement al over gedebatteerd hebben. Ik zei al dat we hier voorstander van zijn. Het is duidelijk dat we willen dat mensen zelfbewuste en kritische burgers zijn. Maar.

Om plaats te maken voor deze 2 uren worden er uit de gemeenschappelijke stam van 27 uur 1 uur plastische opvoeding – dat heeft de media niet bereikt – en 1 uur Nederlands geschrap. Dat wekt toch wel enige verbazing, niet alleen bij ons

maar op vele banken: in scholen, bij leerkrachten, bij onderzoekers. Waarom? Gelet op de sterke achteruitgang van de lees- en schrijfvaardigheid van onze tieners is het een op zijn minst bedenkelijke keuze om een uur Nederlands minder aan te bieden. Nederlands is immers de sleutel voor alle andere vakken en cruciaal voor de algemene vorming en participatie aan de samenleving. Dat vak 'mens en samenleving' is bedoeld om in onze Vlaamse samenleving mee te draaien, maar daarvoor is net een goede kennis van het Nederlands nodig.

Mijn verbazing steeg nog meer toen ik het recente advies van de Vlor las over de eindtermen. Daarin wordt gezegd dat de eindtermen Nederlands voor de eerste graad te moeilijk zijn. Als ze inderdaad te moeilijk en te uitgebreid zijn, dan valt dat voor mij zeer moeilijk te rijmen met de keuze om een uur minder Nederlands aan te bieden. Weliswaar is het een voorstel voor een lessentabel en weliswaar wordt gezegd dat de scholen desnoods in de vrije ruimte van vijf uur een uur extra Nederlands kunnen aanbieden.

Het is niet aan mij om te zeggen hoe het dan wel georganiseerd zou kunnen worden. Heel wat scholen geven aan dat het misschien beter geweest was om een uur 'mens en maatschappij' in het eerste jaar in te voeren en een uur in het tweede jaar. De eindtermen voor Nederlands zijn inderdaad zeer ambitieus geformuleerd. Het is jammer dat er geen leden van de oppositie aanwezig zijn, want die zeggen toch regelmatig dat die eindtermen nog strenger moeten zijn. De Vlor geeft zelf aan dat dit vooral uitbreidingsdoelen zijn en toch wel stevige vereisten die moeilijk te halen zijn. Het antwoord van de grootste koepel daarop is dan: we nemen een uur Nederlands weg. Daar het ik toch wat vragen bij, minister.

Hoe staat u tegenover de mogelijke schrapping van een uur Nederlands in de eerste graad van het secundair onderwijs in het licht van de nieuwe eindtermen die door de Vlaamse Regering werden goedgekeurd?

Zal de invoering van het vak 'mens en samenleving' en het verminderen van uren voor andere vakken geen enorme personeelsverschuivingen opleveren, rekening houdend met de vereiste bekwaamheidsbewijzen?

Welke eindtermen zullen er aan dit nieuwe vak worden gekoppeld?

Is de onderwijsinspectie klaar om dit nieuwe vak te beoordelen?

Hoe zult u erop toezien dat het niveau van lees- en schrijfvaardigheid van onze tieners opnieuw kan worden opgekrikt? Hebt u hierover al adviezen ontvangen van de Taalraad die in juni werd opgericht? Op die laatste vraag antwoordde u zonet al gedeeltelijk bij de vraag van collega Cordy.

– Kathleen Helsen treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, er is inderdaad al heel wat te doen geweest over de communicatie van het katholiek onderwijs Vlaanderen. U kent ook mijn antwoord al op de acties die ondernomen worden, en dat is, zoals het een goed minister past, tweeledig.

Enerzijds vind ik het bijzonder positief dat de grootste onderwijskoepel van Vlaanderen het vak 'mens en samenleving' wil organiseren, dat aandacht schenkt aan burgerschap, ondernemingszin en mediawijsheid. Ik vind dat zonder meer een goede zaak. Het GO! nam vorig jaar trouwens een gelijkaardig initiatief.

Ik heb het echter best wel moeilijk – en ik wik mijn woorden – met de 'indruk' die wordt gewekt dat dit in de weegschaal komt te liggen ten koste van de goede

kennis van het Nederlands. Het ene mag uiteraard niet ten koste gaan van het andere. Dat maakt het een beetje moeilijk om daar onverdeeld enthousiast over te zijn.

Collega Daniëls, u weet dat het niet de Vlaamse Regering is, en ook zelfs niet de koepel, die het aantal uren per vak vastlegt. Dat is de taak, of het voorrecht, van een schoolbestuur. Ik ga ervan uit dat schoolbesturen dat in alle vrijheid zullen doen. Dat is volgens mij een van de vele mooie voorbeelden en voordelen die de vrijheid van onderwijs ons biedt. Koepels spelen een belangrijke rol bij het voorstellen van modellen van lessentabellen, maar het blijven de schoolbesturen zelf die finaal de beslissing nemen. Dat hoorde ik ook zo communiceren.

Bovendien zijn leerplannen graadlerplannen. Die nuance hoorde ik nog niet in de media. U suggereerde het zelf al, collega Daniëls, scholen kunnen perfect bekijken of ze het vak 'mens en samenleving' nu het best een jaar lang twee lestijden geven of twee jaar lang één lestijd. Ook dat behoort tot hun bevoegdheid. In mijn directe leefomgeving, met name Torhout, kiest men zeer expliciet voor de tweede optie.

Collega's, het is niet fout is om in elk vak in te zetten op een goede kennis van het Nederlands. Collega Cordy is de dag gestart met zijn vraag over de kennis van het Nederlands. Ik zei toen dat elke leraar een taalleraar is. Dat heeft de Vlaamse Regering in de memorie van toelichting bij het ontwerp van eindtermen voor de eerste graad nogmaals expliciet benadrukt. Ik vind dat we dat ook iets vaker mogen benadrukken.

Zoals ik al zei, heb ik hier gemengde reacties bij. Het is positief dat er in een vak aandacht is voor mens en samenleving, maar niet als de indruk wordt gewekt dat het Nederlands minder belangrijk wordt. De vraag is natuurlijk of dat de bedoeling was.

Het voorstel van het katholiek onderwijs is een voorstel voor een lessentabel dat het aan scholen aanbiedt. U zegt dat dat voorstel misschien personeelsverschuivingen met zich zal meebrengen. Ik kan daar eigenlijk moeilijk over oordelen. Uiteraard kan elk voorstel dat wordt gedaan, een impact hebben op de personeelsorganisatie, door de wijziging in opdrachten. Dat gebeurt echter ook als een school beslist om een bepaalde opleiding of studierichting af te bouwen of stop te zetten, of wanneer er voor bepaalde studierichtingen geen leerlingen zijn. De impact op het personeel wordt daarbij altijd opgevangen binnen de bestaande personeelsregelgeving. De inzetbaarheid van een personeelslid wordt immers bepaald door de bekwaamheidsbewijzen en is niet altijd beperkt tot een vak. Voor een personeelslid dat aangesteld is op basis van een vereist bekwaamheidsbewijs, betekent dit bijvoorbeeld dat de inzetbaarheid de vakken omvat waarvoor het personeelslid een vereist bekwaamheidsbewijs heeft. Een vermindering in lesuren in een vak kan dan betekenen dat het personeelslid kan of moet worden aangesteld in een ander vak.

Uw vraag welke eindtermen er aan dit nieuwe vak zullen worden gekoppeld, is bijzonder interessant. Ik heb me die vraag namelijk ook gesteld. Het is voor mij echter moeilijk om deze vraag al te beantwoorden. Daarom heb ik ze ook aan mezelf gesteld. Er is een voorstel van decreet van uzelf, collega Helsen en collega De Ro tot wijziging van het decreet basisonderwijs en van een hele lange annex, waarin gesteld wordt dat in onze onderwijsregelgeving de eindtermen niet langer moeten worden gekoppeld aan een vak maar dat het net de onderwijsverstrekkers zijn die de koppeling aan vakken en/of vakkenclusters moeten doen en dit op het niveau van de leerplannen.

In het advies dat de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) recent heeft gegeven bij het ontwerp van decreet betreffende de onderwijsdoelen lees ik

trouwens heel veel appreciatie daarvoor. Van zodra de leerplannen zijn goedgekeurd, zal ik dus uitsluitel kunnen geven over welke precieze eindtermen aan dit nieuwe vak zullen zijn gekoppeld.

Quid de onderwijsinspectie? Ook een zeer interessante vraag, trouwens. Onze onderwijsinspectie onderzoekt de onderwijsleerpraktijk van vakken aan de hand van een instrument dat gebaseerd is op het nieuwe referentiekader voor onderwijskwaliteit. Dat instrument peilt onder meer naar de afstemming van het aanbod op de eindtermen, de kwaliteit van de leerlingevaluatie, de brede basiszorg binnen het domein leren en studeren, de materiële leeromgeving enzovoort. Die werkwijze wordt toegepast op alle vakken en kan dus ook perfect voor het nieuwe vak 'mens en samenleving' worden gebruikt.

De volgende vraag sluit aan bij de eerste vraag, van collega Cordy: hoe zit het dan met het niveau van de lees- en schrijfvaardigheid? Mijnheer Daniëls, eerst en vooral is er de bestaande praktijk van de taalscreening, maar u hebt daar zelf al naar verwezen.

Iedere leerling die voor de eerste keer instapt in het Nederlandstalig onderwijs en elke leerling die instroomt in het voltijds gewoon secundair onderwijs, wordt verplicht gescreend op de onderwijstaal, het Nederlands. Op basis van zo'n screening beslist de school dan op welke manier de kennis van het Nederlands kan of moet worden bijgewerkt, als dat nodig is. Daar zijn diverse instrumenten voor.

Ook in het nieuwe kader van de einddoelen zijn een aantal garanties ingebouwd. De nieuwe eindtermen bevatten zeer ambitieuze, concrete en duidelijke doelen. Het vak 'mens en samenleving', met alle sympathie, verandert totaal niets aan het feit dat leerlingen die eindtermen voor Nederlands moeten bereiken. Zoals u weet, schuiven we ook eindtermen inzake basisgeletterdheid naar voren, die door de individuele leerling moeten worden bereikt. Daar zijn elementen van lees- en schrijfvaardigheid bij. Het is aan het Vlaams Parlement om specifiek voor Nederlands ook nog eens uitbreidingsdoelen goed te keuren. Collega's, dat toont nog eens aan dat wij heel veel aandacht hebben voor onze geliefde taal. Dat zijn extra doelen die een groter abstractieniveau of hogere moeilijkheidsgraad in zich dragen. Dat toont aan dat we zelf ambitieus zijn.

Collega De Ro, ik heb gisteren in het parlement zelf verwezen naar het feit dat voor onze eindtermen Nederlands de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) in zijn advies zelf zegt dat bepaalde eindtermen niet te moeilijk zijn, maar eigenlijk beter op het niveau van de uitbreidingsdoelen zouden staan. Collega's, ik begrijp natuurlijk wel dat dit een beetje vreemd is. Ik begrijp wel dat men zegt dat men dat liever als uitbreidingsdoel had gezien, maar als je natuurlijk een uur Nederlands schraapt... Het zou ook weer een verkeerde indruk kunnen wekken. Dat toont voor mij echter wel aan dat, als je de huidige en de toekomstige eindtermen neemt, ter zake een zeer grote sprong wordt gemaakt wat kwaliteit betreft. Het is een objectieve vaststelling dat de eindtermen zeer ambitieus zijn, en dat is op zich een goede zaak.

Wat de Taalraad betreft, die is vóór de zomer samengesteld. Dat weten jullie. De raad is voor het eerst bijeengekomen op 7 september. Er is nog geen advies geformuleerd, maar er komt nog een Vlaams-Nederlandse top, tussen de twee regeringen, en we hebben afgesproken dat er tegen het einde van dit jaar al een advies zal zijn, en ik ga ervan uit dat die timing wordt gehaald.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord, en ook omdat u duidelijk aangeeft dat u moeilijk onverdeeld gelukkig kunt zijn bij dezen. Het klopt dat het maar een advies is, maar zoals collega De Ro gisteren heeft

aangegeven, waren de pedagogische richtlijnen die in het verleden van een koepel en uit nieuwsbrieven kwamen, voor scholen meer waard dan een decreet. Voor hen is dat Brussel. We zouden dan overal moeten zeggen dat ze daar niks mee hoeven te doen, maar we kunnen het scholen toch niet kwalijk nemen dat ze die dingen ter harte nemen, dat ze zeggen 'het zal dan zo wel moeten zijn'.

Omgekeerd had de koepel kunnen zeggen: we doen maar één uur 'mens en maatschappij' en als een school daar twee uur van wil maken, dan kan ze dat doen, en dan schrapt ze een ander uur. Dat had men ook kunnen voorstellen, om die vrijheid duidelijk te maken. Of, in het verleden stond in de lessentabellen onderaan een lijstje met hoe je je vrije uren kon invullen, en dan kon je zelf als school aan de slag. Nu schrijft men dat zo manifest in in dat voorstel van lessentabel dat een school al moet beginnen na te denken, dat men vraagt of men dan moet beginnen te motiveren waarom men dat gaat doen en dergelijke meer.

Minister, ik treed u dus volledig bij. Het klopt dat het signaal dat wordt gegeven, toch minstens vragen oproept, temeer ook omdat in het advies van de Vlor, waar diezelfde koepel in zit, net staat dat die eindtermen Nederlands te zwaar zouden zijn, dat dat uitbreidingsdoelen zijn en dat men daar eigenlijk niet in zal slagen in de voorziene tijd. Ja, dat is ook logisch als men er een uur afhaalt. Dat is dus toch echt een beetje een raar gegeven.

De vakkenlijst blijft natuurlijk wel bestaan. U zegt het zelf. De bekwaamheidsbewijzen in het onderwijs blijven gelukkig bestaan. Collega Brussel heeft er in het verleden naar verwezen, en dat is ook waar: het lijkt logisch dat je zaken laat geven door mensen die ze beheersen. Laat me verwijzen naar de geneeskunde. Je laat geen nieuwe knie steken door een orthopedist en je laat geen neurochirurgie toepassen door een psychiater. Ik denk dat dat duidelijk is. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Een orthopedist, dat gaat over knieën. Die laat je geen operatie doen aan je hersenen, denk ik. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits. Gelach)*

Excuseer, ik wou zeggen: je laat geen nieuwe knie steken door een neuroloog en je laat een orthopedist geen neurochirurgie uitvoeren. Laten we er alsjeblieft over waken en voor zorgen, zoals de grootste vakbond in het secundair onderwijs, de Christelijke Onderwijscentrale (COC), aanhaalt, dat leerkrachten die bepaalde inhouden geven, ook bekwaam zijn om die inhouden te geven. Het is juist dat elke leraar een taalleraar is, maar je zou ook kunnen zeggen dat elke leraar een geschiedenisleraar is, dat je verwacht dat elke leraar goed kan rekenen, dat elke leraar iets weet van economie. Dat is allemaal waar, maar laten we ons toch een beetje houden aan 'schoenmaker, blijf bij uw leest' en die vakbekwaamheid voor ogen houden.

De eindtermen zijn inderdaad ambitieus. Dat wil ook zeggen dat we kijken naar wat er vóór de eerste graad zit, dat we er ook in het basisonderwijs voor moeten zorgen dat er genoeg aansluiting is van die nieuwe eindtermen basisonderwijs op die nieuwe eindtermen secundair onderwijs. Ik kijk uit naar de antwoorden die er zullen komen inzake de eindtermen die worden gekoppeld, alsook de onderwijsinspectie ter zake.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik wil verschillende elementen aangeven. Ik denk dat het vak 'mens en samenleving' waardevol kan zijn, ook in het kader van de nieuwe eindtermen en zeker specifiek wat betreft burgerschap.

Laat ons duidelijk zijn – ik heb het gisteren ook gezegd –: goed Nederlands spreken, beheersen en begrijpen, is hoe dan ook cruciaal.

Mocht ik deel uitmaken van een schoolbestuur of schooldirecteur zijn binnen het katholiek onderwijs, dan zou ik nooit klakkeloos richtlijnen zomaar overnemen. Ik denk dat het goed is dat directies en schoolbesturen nog nadenken. Collega, ik denk dat je dat moet toejuichen, maar ik heb begrepen dat u de mening hebt dat ze alleen maar klakkeloos moeten overnemen. Ik zou nooit één uur Nederlands schrappen in het eerste leerjaar van de eerste graad. Ik zeg u dat in alle duidelijkheid en dat is een persoonlijke mening.

U zegt dat er een uur plastische opvoeding verdwijnt, maar dat uur suggereert men wel toe te voegen in het tweede jaar zodat het aantal uren voor plastische opvoeding hetzelfde blijft.

Het volgende punt is misschien iets delicates. Er is een gemeenschappelijke stam van 27 uren. Ik weet dat wij ons niet moeten bemoeien – dat is toch minstens mijn mening – met de werkwijze van de verschillende koepels, maar ik zou, mocht men mij advies vragen, suggereren om het aantal uren van de gemeenschappelijke stam te verhogen tot 28 en het uur Nederlands te behouden. Ik weet wel dat de mensen die vandaag kritiek geven, misschien zouden zeggen: 'Schande! De koepels leggen alles vast.' Als ik naar de andere koepels kijk, dat merk ik toch wel dat bijvoorbeeld het GO! vandaag reeds 28 uren vastlegt in hun aanbevelingen aan de scholen en als er 1 uur burgerschap bij komt, leggen ze zelfs 29 uren vast. Ik merk anderzijds ook dat de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG) in de lessentabel die ze voorlegt, als ik goed ben geïnformeerd, ook slechts spreekt van 4 uur Nederlands. Het is toch wel vrij genuanceerd. En alleen maar bashing doen van 1 koepel, daar doe ik niet aan mee. Laat het duidelijk zijn: ik ben voor minstens 5 uur Nederlands in het eerste leerjaar van de eerste graad.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, ik vond het vorig jaar al heel mooi toen de collega's de oproep van de heer De Meyer volgden om niet alleen over één stuk van het onderwijs te spreken. Ik zal dan ook beginnen met een pluim te geven aan het GO!, dat vorig jaar al zijn nek heeft uitgestoken en voor burgerschapseducatie in Vlaanderen de pioniersrol heeft opgenomen. Het is zeer goed dat nu ook de grootste speler in het secundair onderwijs die stap heeft gezet. Ik heb namens mijn partij en mijn fractie al gezegd dat het een bijzonder spijtig verhaal is om er onmiddellijk aan te koppelen dat je dat doet door 1 uur Nederlands te schrappen. Het geeft minstens het signaal aan ouders en leerkrachten dat je het niveau op dit moment voldoende vindt, net op een moment dat veel mensen zich zorgen maken over de taalbeheersing, ook van onze moedertaal het Nederlands.

Uren zijn voor ons geen fetisj. Ik heb dat gisteren ook proberen duidelijk te maken. Je kunt aan vakinhoud 2, 4 of 10 uur spenderen, maar het gaat ook over de manier waarop, de voorbereiding en de opleiding van de leerkrachten. Je moet voldoende leerkrachten vinden met de juiste profielen om het vak te geven. Collega Brusseele heeft er vaak op gewezen en er vele vragen over gesteld, ook schriftelijke vragen, om te duiden dat niet elk kind de luxe heeft om Nederlands te krijgen van iemand die Nederlands heeft gestudeerd aan een hogeschool of universiteit, om wiskunde te krijgen van iemand die een opleiding wiskunde heeft gevolgd enzovoort. Zowel de manier waarop het wordt gegeven en wie het geeft, heeft een grote impact.

Maandag is een signaal gegeven door onderzoekers van de VUB dat we taal en taalvaardigheid meer moeten koesteren. Dat begint, en dat zegt men er ook uitdrukkelijk bij. Heel vaak is het ook de spin dat men, als men pleit voor meertaligheid en kennis van andere talen, onze moedertaal zou onderwaarden en daarop zou willen inboeten. Dat is niet zo. Het is de basis in ons onderwijs,

maar het is een en-enverhaal: goed Nederlands en meertalig zijn. Alleen dan zal Vlaanderen zijn voorsprong in de wereld kunnen behouden.

Minister, ik had gisteren niet alle tijd om in die twee minuten te zeggen wat die onderzoekers hadden gezegd. Los van de menselijke kanten, de culturele kant en de kant van ontplooiing om meerdere talen te spreken en goed je moedertaal te kunnen spreken, is er ook een economisch belang. In het opiniestuk staan een aantal berekeningen van een aantal landen, wat meertaligheid oplevert voor de lokale en de exporteconomie. Dat is niet te verwaarlozen, zeker niet in een open economie zoals die van Vlaanderen waar er ook zeer sterk op de export wordt gerekend en waaraan we een groot stuk van onze welvaart van de laatste vijftig jaar te danken hebben. We hebben dat niet te danken aan iets dat in ons water zit of in ons bloed, maar het zit wel in hard werken, goed onderwijs en talenkennis.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is een zeer interessante discussie waarin heel wat meningen leven. Als ik de doorsnede maak van alle meningen, dan juicht iedereen het toe dat er rond mens en samenleving of burgerschap of hoe je het ook noemt, initiatieven worden genomen om dit veel meer in de focus te zetten.

Iedereen moet erkennen dat er autonomie is. Ik kan moeilijk die autonomie bejubelen maar dan kwaad zijn als men er gebruik van maakt.

Het is goed dat de aandacht voor taal – deze is pas zo fors sinds deze legislatuur – centraal is komen te staan. Ik ben het ermee eens dat je taalleerkracht kan zijn in elk vak, maar anderzijds is het van belang dat er in de lessentabel voldoende aandacht is voor het Nederlands. We zouden kunnen zeggen dat we het Nederlands gewoon liquideren en dat iedereen maar taalleraar moet zijn, maar dat zou natuurlijk ook niet werken.

Mijnheer Daniëls, ik ben het niet eens met u over volgend punt. U mag het autonomiegevoel van scholen niet onderschatten. Ik heb gemerkt toen de communicatie kwam, hoe snel scholen 'mens en samenleving' omarmden maar bij zichzelf wel gingen kijken hoe ze dat praktisch op schoolniveau konden organiseren. Door het feit dat het per graad is, kunnen ze daarin heel flexibel zijn.

De heer De Ro zei gisteren min of meer hetzelfde over de nieuwsbrieven, dat ze heilig zijn. Ik mag het woord 'heilig' gebruiken, u iets minder. (*Gelach*)

Ik ben daar iets genuanceerder in. Dat is ook de reden waarom we zelf zeer intensief communiceren om goed de regelgeving uit te leggen aan scholen. Dan zijn daar meningen over en worden daar brieven over verstuurd, maar als een school zich aansluit bij een bepaalde koepel, dan aanvaardt hij ook dat bepaalde suggesties worden gedaan. Maar u mag de autonomie die een school heeft, niet onderschatten. Ik zie dat heel veel scholen daar volop gebruik van maken. Er is in Vlaanderen enorme diversiteit in scholen. U zult nergens volstrekte gelijkheid vinden tussen scholen. Ze leggen elk hun eigen accenten, en dat kan ook als je kijkt naar de lessentabellen.

We houden dit goed in het oog. Het allerbelangrijkste is dat we straks, zoals aangekondigd, goed zullen peilen, zeer goed het taalniveau in het oog zullen houden en initiatieven zullen nemen om dit te versterken bij alle leerlingen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik treed de heer De Ro bij omdat we het zelf al verschillende keren naar buiten hebben gebracht: als een koepelorganisatie een

gedocumenteerd stuk aan alle scholen bezorgt en als scholen van hun autonomie gebruik willen maken, dan moeten ze afwijken van dat stuk dat ze hebben gekregen. Het gaat over dat gevoel dat ze van iets moeten afwijken. Is er autonomie? Ja. Kunnen ze dat doen? Ja. Zullen een aantal scholen dat doen? Ja. Maar ze krijgen wel het gevoel dat ze van iets afwijken, dat ze iets anders doen, dat ze de norm niet volgen. In het licht van alle debatten die we hebben gehad over het Nederlands is dat toch opmerkelijk.

Ik stel vast dat de collega's hier heel duidelijk persoonlijk – niet voor hun partij – zeggen dat ze absoluut niet willen inboeten op dat uur Nederlands. Dat lijkt mij ook logisch want het zijn vooral mensen met veel praktijkervaring of mensen die de onderzoeken volgen. Ik kom eigenlijk niemand tegen die dat zou doen. Het blijft opmerkelijk dat dit advies overeind blijft.

Ik vind het ook goed dat we ons in de politiek duidelijk uitspreken. Ik kom op dit moment niemand tegen die politiek of onderzoeksmatig zegt dat het een goed idee is. Ik vind dat een zeer behoorlijk en duidelijk signaal naar de scholen dat ze niet moeten zoeken naar argumenten. Ze kunnen verwijzen naar parlementsleden van alle partijen, naar de minister die zich vragen stelt, naar onderzoekers die zich vragen stellen. Er is maar één instantie die zich nog altijd blijkbaar geen vragen stelt bij het eigen advies, maar dat is dan duidelijk. Misschien kan er ook in Klasse een artikel worden gewijd aan die vrijheid.

We moeten dit van nabij opvolgen, want er is de achteruitgang van het begrijpend lezen, de kwaliteit van het lezen, de kwaliteit van het Nederlands, de zinsbouw. Er is de oproep van het hoger onderwijs en de oproep van het werkveld. Dit is in het kader van de democratisering van het onderwijs een cruciaal element, want als je het Nederlands niet goed beheerst in al zijn vormen, dan worden alle andere vakken Chinees.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over maatregelen met betrekking tot zittenblijven in het secundair onderwijs – 2410 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, mijn vraag om uitleg betreft het zittenblijven van leerlingen in het secundair onderwijs. Op het einde van het schooljaar krijgen leerlingen een eindrapport waaraan een attest is verbonden. Hoewel we die attesten kennen, zal ik ze nog even duidelijk stipuleren. Een leerling die geslaagd is, krijgt een A-attest. Dat is heel duidelijk. De leerling mag overgaan. Een B-attest houdt in dat een leerling wel naar het volgend schooljaar mag overgaan, maar wordt uitgesloten van een aantal studierichtingen. Indien hij die studierichtingen toch wil blijven volgen, moet hij alsnog het jaar overdoen. Een C-attest betekent dat een leerling niet naar het volgend schooljaar mag overgaan en wordt verondersteld zijn schooljaar over te doen. Aan de basis van dat attest ligt meestal het feit dat hij de vooropgestelde onderwijsdoelstellingen niet heeft behaald of onvoldoende beheerst. Dat is eigenlijk allemaal heel duidelijk en ik houd wel van die duidelijkheid.

Minister, in het decreet dat de rechtspositie van leerlingen in het basisonderwijs en secundair onderwijs regelt, staat dat de klassenraden in het secundair onderwijs de uitreiking van een B-attest of C-attest schriftelijk moeten motiveren. Dat lijkt me een goede zaak. Tijdens het schooljaar 2017-2018 is de nieuwe

regelgeving geëvalueerd. Op 1 juni 2018 heeft de Vlaamse Regering de situatie vastgelegd waarin een leerling een jaar kan overdoen. Daarbij wordt het B-attest eigenlijk een beetje ingeperkt. Op 27 augustus 2018 hebt u in De Standaard aangekondigd dat u op flexibele leerwegen wilt inzetten. Dit betekent dat leerlingen bepaalde vakken naar het volgend schooljaar kunnen meenemen. Eerlijk gezegd, word ik daar wat onrustig van, maar ik zal mijn vragen voorzichtig formuleren.

Welke conclusies en aandachtspunten zijn geformuleerd na de evaluatie van de nieuwe regelgeving? Welke aandachtspunten met betrekking tot de planlast zijn hierin opgenomen? Hoe zult u ervoor zorgen dat de schoolcarrière van leerlingen duidelijk, overzichtelijk en behapbaar blijft, zowel voor de leerlingen zelf als voor de leerkrachten die hen begeleiden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, zoals u weet, heeft de Vlaamse Regering op 1 juni 2018 haar definitieve goedkeuring gegeven aan het uitvoeringsbesluit dat de modernisering van het secundair onderwijs regelt. Het studietoelatingenbesluit komt hierin aan bod. Het regelt ook de toelatings- en overgangsvoorwaarden en de studiebekrachtiging voor de eerste graad, waaronder de vraag of iemand al dan niet naar de tweede graad mag overgaan. Dit besluit bevat tevens maatregelen om het zittenblijven in alle leerjaren te beperken. Op deze manier voeren we het masterplan uit. Zowel voor de leerling, de ouders als de overheid is zittenblijven niet altijd de beste oplossing.

Mevrouw Kerkels, u lijkt in uw vraag om uitleg te suggereren dat deze maatregelen uitvoering moeten geven aan de evaluatie van het decreet betreffende de rechtspositie van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs en participatie op school. Dit klopt echter niet. De evaluatie waar u naar hebt verwezen, is ten gevolge van een discussie tussen mijn administratie en de Inspectie van Financiën nog niet gestart. De evaluatie focust op de wijze waarop de leerlingen bij het schoolbeleid worden betrokken en niet specifiek op de problematiek van de attestering in het secundair onderwijs. Dit is de letterlijke omschrijving van de onderzoeksopzet: "De focus van de oproep ligt op formele en informele participatiecultuur op school. Het onderzoek wil zicht krijgen in mechanismen, processen en praktijken voor een effectieve participatiecultuur op school en kritische succesfactoren, randvoorwaarden en drempels om tot een kwalitatieve participatiecultuur te komen." Dat heeft eigenlijk niet echt iets met het attesteringsbeleid te maken.

Met betrekking tot de maatregelen die de Vlaamse Regering heeft genomen, hebt u in uw inleiding terecht gesteld dat het B-attest wordt ingeperkt. Ik wil dit echter nuanceren. Vanaf het schooljaar 2019-2020 kan een B-attest niet meer worden uitgereikt op het einde van het eerste leerjaar van de eerste graad. Een C-attest kan in uitzonderlijke gevallen wel worden uitgereikt, maar de klassenraad moet het hierover dan wel eens zijn. In alle andere jaren blijft de huidige studiebekrachtiging behouden.

Wat we wel inperken, is het zittenblijven na het behalen van een B-attest. Dit geldt voor alle leerjaren. Binnenkort wordt het zittenblijven na een B-attest aan een akkoord van de klassenraad gekoppeld. We vragen de ouders ook het advies van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) in te winnen. We willen gewoon dat ze zich goed informeren.

Ik vind het belangrijk dat de schoolteams naast het zittenblijven ook over andere remediërmogelijkheden beschikken. Om die reden zetten we in op andere instrumenten, zoals de flexibele leerwegen. De klassenraad moet dan beoordelen of een flexibele leerweg voor een bepaalde leerling een oplossing kan zijn.

Een school moet leerlingen en ouders in het schoolreglement informeren over de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot afwijkingen, vrijstellingen en andere maatregelen met betrekking tot het curriculum. Ook de informatie over de organisatie van de leerlingenevaluatie moet in het schoolreglement worden opgenomen. Een school moet trouwens ook tijdens het schooljaar op regelmatige basis communiceren over de studievorderingen van de leerlingen. Een B-attest of C-attest mag niet op het eind van het jaar uit de lucht vallen.

Wat de vraag over duidelijke, behapbare en overzichtelijke schoolloopbanen betreft, heb ik eigenlijk al aangegeven dat de scholen zelf de bevoegdheid hebben te beslissen al dan niet flexibele leerwegen toe te staan. Van een school die flexibele leerwegen aanbiedt, mag worden verwacht dat ze over de nodige beleidskracht beschikt om dit overzichtelijk te houden. Door de communicatieplicht van de school houden ook de leerling en zijn ouders zicht op de schoolloopbaan. Hoe dit juist vorm krijgt, bepaal ik niet zelf. Dat is iets wat de scholen in alle autonomie kunnen doen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijn excuses dat ik de evaluatie misschien wat breder had ingeschat dan enkel de participatiecultuur. Als iemand een attest krijgt, wordt daarover natuurlijk met de ouders en de leerling gediscussieerd. Als iemand een B-attest krijgt, is de vraag in welke mate de inspraak en de participatie van ouders en leerlingen nog gehandhaafd blijft. Een B-attest kan niet meer voor alle leerjaren tot zittenblijven leiden. Wat gebeurt er dan als de ouders en de leerlingen daar wel voor pleiten?

Hetzelfde geldt voor de flexibiliteit met betrekking tot de vakken.

U zegt dat de school daar autonomie voor heeft maar dat de overheid die mogelijkheid creëert. Dat zal uiteraard leiden tot discussies. Scholen zullen dat onoverzichtelijk vinden en niet toelaten en ouders zullen daarover in discussie gaan want hun kinderen zitten in een bepaalde school waar zij willen blijven. Zij weten dat de flexibilisering een mogelijkheid is en zij zullen natuurlijk met de leerkrachten in discussie gaan en vragen dat hun kind overgaat en een aantal vakken meeneemt zodat het toch in diezelfde studierichting kan blijven. We spreken dan opnieuw over het B-attest, waarbij de leerling wordt uitgesloten van een bepaalde studierichting en ouders dat niet wensen en vragen om vakken mee te nemen. Ik vrees dat wij hier een opening maken voor heel wat discussie tussen ouders en scholen waarbij we misschien bemiddelingscommissies zullen moeten laten tussenbeide komen omdat er een bepaalde regelgeving is die bepaalde scholen niet willen toepassen.

De vraag is dan ook hoe wij die flexibilisering zullen hanteren. Gebeurt dat per graad, mag je dan een vak gedurende een graad meenemen? Dat wil dan zeggen dat je een vak een jaar zou mogen meenemen. Zal men dat doen per lagere en hogere graad? In dat geval kun je een vak gedurende drie jaar meenemen. Hoe vaak mag je dat vak dan alsnog opnieuw afnemen? Ik denk dat we hier iets gaan creëren waarvan we aan de universiteit merken dat het niet altijd ideaal is. We hebben nu een heel duidelijk systeem in het secundair onderwijs, maar met die flexibilisering zorgen we voor heel veel onduidelijkheid en creëren we veel planlast. Als scholen of directies beslissen om dit toe te laten, hoe zullen leerkrachten dan onthouden welke leerling welk vak volgt? Want het zal dan niet gaan over één leerling die een vak meeneemt maar over meerdere leerlingen. Hoe blijft dat behapbaar en onder controle? We zijn daar toch wel wat ongerust over.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Een C-attest blijft ook bestaan. Een leerling kan de raad krijgen om te blijven zitten. Een B-attest, dat weet u, is eigenlijk bedoeld om een

leerling te laten overgaan naar het volgende jaar maar dan in een andere studierichting. Er is heel wat te doen geweest over de vraag of het goed is om dat in te perken maar men vergeet in de hele discussie dat een C-attest ook bestaat. In vele gevallen zeggen scholen dat een leerling zijn jaar beter kan overdoen. Een B-attest is eigenlijk totaal niet bedoeld om een jaar over te doen. Het gaat ook over een relatief kleine groep van scholieren, en daar vind ik het wel een goede zaak dat men nagaat of die flexibele leerwegen, die vandaag al bestaan, geen betere optie zijn.

Ik verwacht niet dat dit voor een grote groep scholieren mogelijk zal zijn, het onderwijs is daar ook niet op georganiseerd. Ik ga er ook van uit dat, wanneer men daarop inzet, dat mogelijk maar voor een jaar is. Wat de manier betreft waarop dat wordt ingezet – en dat is misschien een bescherming ten opzichte van wat u meldt –, moet de schoolraad zelf bekijken hoe en in welke mate het zal of kan worden toegepast. Er bestaat ook een beroepsprocedure zodra een attest van wat je moet doen, is uitgereikt, maar de maatregelen zijn erop gericht scholen de kans te geven om pedagogische de best mogelijke weg voor hun leerlingen uit te tekenen. Alles is ook geregeld per graad, en dat kan worden nagelezen in de omzendbrief die het welluidende nummer 64 draagt.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik dank u voor uw antwoord en ik zal dit zeker verder opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toegang tot de opleiding Diergeneeskunde – 2423 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opvolging van de resolutie over de in- en uitstroom van de opleidingen Diergeneeskunde – 2465 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, ik dank u om deze vraag te agenderen op Werelddierendag, het had niet beter gekund.

Sinds 2006 is in de Franse Gemeenschap het aantal buitenlandse studenten dat niet in België verblijft in de eerste graad van de studies geneeskunde, kinesithérapie, tandheelkunde, logopedie en audiologie beperkt tot 30 procent. Voor de opleiding Diergeneeskunde is het aantal beperkt tot 20 procent. De maatregel heeft een dubbel doel: enerzijds het vermijden van overbevolking in de opleidingen en anderzijds voorkomen dat er een tekort in het aanbod aan gezondheidszorgen zou ontstaan omdat te veel afgestudeerden terug naar hun land van oorsprong zouden gaan om hun beroep uit te oefenen.

De Franse Gemeenschap organiseerde daarom onlangs een lottrekking om te bepalen welke studenten die niet in België verblijven, zich dit jaar kunnen inschrijven voor een van de zes medische of paramedische opleidingen aan de Franstalige universiteiten en hogescholen. Uit de 3934 kandidaten werden er 1187 geloot volgens de beschikbare plaatsen. Ik ga niet verder in op alle issues

betreffende de geneeskundestudenten die we daar nog bij hebben, maar ik focus me wel op het gegeven dat er een beperking is en een lottrekking uit die niet-Belgische studenten.

In de resolutie die we samen met de collega's hebben gemaakt betreffende de instroom in de opleiding Bachelor of Science in de Diergeneeskunde, de doorstroom bij de bachelor- en masteropleidingen uit het studiegebied Diergeneeskunde en de uitstroom uit de opleiding Master of Veterinary Medicine in de Diergeneeskunde die we op 22 november 2017 tijdens de plenaire vergadering hebben goedgekeurd en die al een poos in de lade lag, vraagt het parlement aan de regering een aantal zaken zoals een onderzoek naar de instroom, doorstroom en uitstroom van dit studiegebied en het uitbreiden van de niet-bindende toelatingsproeven naar het studiegebied Diergeneeskunde.

Het is ook duidelijk dat de instroom in de opleiding Diergeneeskunde gekenmerkt wordt door mensen die in andere landen niet in die opleiding geraken zoals in Nederland, omdat daar een numerus fixus is vastgelegd. Vlaanderen is een van de weinige deelstaten waar die opleiding zonder enige beperking kan worden gevolgd.

Minister, bent u van oordeel dat we ook in Vlaanderen het systeem van de Franse Gemeenschap moeten invoeren waarbij een maximum wordt ingevoerd van buitenlandse studenten in die opleiding?

Wat is de stand van zaken betreffende de zaken die het parlement in de bovengenoemde resolutie aan de regering heeft gevraagd?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, tijdens de commissievergadering van 31 mei 2018 kwam mijn vraag om uitleg aan bod over de toetsing van aspirant-studenten voor de opleiding diergeneeskunde. Ik vermeldde toen de op 22 november 2017 goedgekeurde resolutie over de in- en uitstroom van opleidingen diergeneeskunde en vroeg naar de stand van zaken over de opvolging ervan. In die resolutie werd aan de Vlaamse Regering gevraagd om de opdracht te geven tot een onderzoek naar de elementen en processen die de instroom, doorstroom en uitstroom beïnvloeden bij de studenten in de opleidingen uit het studiegebied diergeneeskunde, naar de eventuele maatregelen daarrond, en naar het in kaart brengen van de kostprijs en de financieringen. Verder vroeg de resolutie verplichte, niet-bindende toelatingsproeven voor de opleidingen diergeneeskunde. Daarenboven vroeg de resolutie om de resultaten en de evaluatie van die toelatingsproef als uitgangspunt te nemen voor verdere beleidskeuzes.

Minister, wat is de stand van zaken van de opvolging van de resolutie, met bijzondere aandacht voor de follow-up van het eerste deel ervan, namelijk een onderzoek naar de elementen en processen die de instroom, doorstroom en uitstroom beïnvloeden bij de studenten in de opleidingen uit het studiegebied diergeneeskunde en de eventuele maatregelen daarrond? Wat is de stand van zaken in verband met de ijkingsproef? En wordt de niet-bindende ijkingsproef voor diergeneeskunde verplicht voordat de inschrijvingen van het academiejaar 2019-2020 starten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik ben een grote voorstander van de open en democratische toegang tot ons hoger onderwijs. Er bestaan toelatingsexamens voor arts en tandarts en in de kunsten. Daar zijn ook redenen voor om de toegang manifest te beperken. Maar wat mij betreft, blijft het aantal bindende

toelatingsexamens het best zo beperkt mogelijk. Het regeerakkoord heeft mij ook geen mandaat gegeven om dat uit te breiden.

We werken in de meeste van onze opleidingen niet met een vooraf vastgelegd aantal plaatsen. Ons regeerakkoord voorziet wel in verplichte niet-bindende toelatingsproeven. Die hebben niet zozeer tot doel om echt te beperken of af te schrikken, maar wel om de opleiding beter af te stemmen op de verwachtingen die opleidingen hoger onderwijs hebben ten aanzien van startende studenten. En daar zit wat mij betreft een heel groot probleem in de diergeneeskunde: de verwachtingen zijn niet afgestemd op de inhoud en de aard van de opleiding.

Ik kan mij moeilijk uitspreken over regelgeving binnen de Franse Gemeenschap, maar ik ben wel grote voorstander van de mogelijkheden die het regeerakkoord mij biedt om werk te maken van een toelatingsproef voor diergeneeskunde, die verplicht is, maar niet bindend.

In de resolutie die jullie goedgekeurd hebben, stond dat er een verplichte, niet-bindende toelatingsproef moest komen. De eerste afname is gebeurd op 5 juli 2017. De resultaten waren niet goed. De proef was trouwens ook niet goed. In Antwerpen en Gent zijn er het afgelopen jaar bijzondere inspanningen geleverd om tot een performante verplichte niet-bindende toelatingsproef te komen. Die proef bestaat uit een compilatie van vragen van de ijkingstoets, de instroomtoets van de Universiteit Antwerpen en de SIMON-test (Studievaardigheden en -Interessemonitor). De opbouw van die toets, met vragen wiskunde, fysica, chemie en een niet-cognitieve vragenlijst, is afgestemd op de startcompetenties van de bachelor, niet alleen voor wiskunde, maar ook voor wetenschappen.

Dat betekent dat een richting in het secundair onderwijs met zes uur wiskunde de optimale voorbereidende richting is voor de ijkingstoets. Dat betekent niet dat anderen met een sterke interesse of voorkennis in de wetenschappen geen kans zouden maken. Maar we moeten wel duidelijkheid verschaffen over waar de lat ligt. Vorige dinsdag, 25 september, werd de proef, zoals eerder aangekondigd, afgenomen bij de studenten die al ingeschreven zijn aan de Universiteit Antwerpen en de Universiteit Gent. De resultaten van die veralgemeende afname zullen in de loop van dit najaar worden geanalyseerd om de proef eventueel nog meer te optimaliseren, en om – daarin kan ik formeel zijn – vanaf het eerstvolgende jaar de toets voor de start van de opleiding verplicht af te nemen.

Voor het zomerreces heb ik aan de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) gevraagd om mij te adviseren omtrent de opleidingen waarvoor de deelname aan een verplichte, niet-bindende toelatingsproef een voorwaarde voor inschrijving kan worden voor het academiejaar 2019-2020. Ik heb daarbij aangegeven dat ik ervan uitging dat voor de opleiding diergeneeskunde de verplichting kan worden ingevoerd. Ik heb intussen van de VLUHR formeel de bevestiging gekregen dat de deelname aan de verplichte, niet-bindende toelatingsproef vanaf het academiejaar 2019-2020 een verplichte voorwaarde zal zijn om zich te kunnen inschrijven in de opleiding diergeneeskunde.

De VLUHR geeft wel aan dat de verplichte afnames de eerste jaren nog altijd moeten bijdragen tot het verder valideren van de proef. Dat is logisch. We hebben dat ook in de lerarenopleiding op die wijze gedaan. Ik weet dat ook voor jullie de validiteit en de betrouwbaarheid van de instrumenten zeer belangrijk zijn, maar de tijd is nu wel rijp om te landen en daar een voorwaarde van te maken.

Daarmee is uitvoering gegeven aan de vraag van de resolutie om het bereik van de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven prioritair en op korte termijn uit te breiden naar de opleiding diergeneeskunde. Wat dat betreft, is de kogel door de kerk. Maar we gaan het uiteraard verder opvolgen.

Daarnaast heeft mijn administratie in uitvoering van de resolutie recent een monitoringrapport opgeleverd voor de opleiding diergeneeskunde, met gegevens rond de instroom en het studiesucces van de studenten. Ik geef u nu graag enkele algemene vaststellingen mee, maar u zult het hele rapport ook nog krijgen. Uit de monitoring blijkt dat de totale instroom van generatiestudenten in de opleiding redelijk stabiel is. Het aandeel Nederlandse studenten schommelt rond de 30 procent, met een uitschieter in het academiejaar 2015-2016.

Het aantal studenten met een nog andere nationaliteit ligt laag. In het academiejaar 2017-2018 zien we dat een verhoogde instroom in de opleiding te wijten is aan een groter aantal – opnieuw – Nederlandse studenten. Het schommelt een beetje. Maar we zien nu weer dat er een iets groter aantal is.

Globaal genomen – en dat is wel van belang, collega's, en het toont ook aan dat we moeten ingrijpen – ligt het studierendement van generatiestudenten in de opleiding diergeneeskunde lager dan in analoge opleidingen zoals bio-ingenieurswetenschappen en biologie. Dat sterkt mij ook in de keuze die door jullie gevraagd is en door ons nu ook gemaakt is, om die niet-bindende toelatingsproef in te voeren.

Het studierendement van de niet-Belgische studenten ligt trouwens nóg lager dan dat van Belgische studenten. Aangezien de verplichte niet-bindende toelatingsproef ook op hen van toepassing zal zijn, zal de signaalfunctie ook voor hen pertinent van toepassing zijn. Daarnaast zien we nu al dat het aandeel studenten dat na één jaar stopt in de bacheloropleiding diergeneeskunde, licht gestegen is over de jaren heen. Het gaat om 30 procent van de starters. Dat lage studierendement heeft ook te maken met het feit dat sommige studenten zelf hun conclusies trekken.

In lijn met het lagere studierendement ligt ook het aandeel studenten dat binnen de nominale tijdsduur een bachelordiploma behaalt, in de opleiding diergeneeskunde lager dan in de verwante opleidingen bio-ingenieurswetenschappen en biologie. In de master is die afwijking iets minder uitgesproken. Maar goed, in die masters zitten natuurlijk alleen maar studenten die ook al de bachelors hebben doorlopen. Als het gaat over de doorstroom naar de arbeidsmarkt is natuurlijk niet de instroom van generatiestudenten van belang, maar wel het aantal diploma's dat wordt behaald. Dat aantal stijgt, maar minder snel dan de instroom. Dat is natuurlijk ook logisch, aangezien die stijgende instroom gepaard gaat met een grotere uitval tijdens de opleiding zelf.

In 2016-2017 studeerden er 230 masters af. Analooq met het aandeel internationale studenten zien we dat ongeveer 70 procent van de diploma's worden behaald door Belgische studenten. De vraag is vervolgens ook of deze gediplomeerden aan de slag kunnen. Vanuit onderwijs hebben we daar moeilijker zicht op, maar als we kijken naar de schoolverlatersstudies van VDAB, dan blijkt dat maar 2,5 procent van de afgestudeerden na één jaar nog werkzoekend is. Langs de ene kant kun je zeggen dat de opleiding het beter doet dan verwante opleidingen als bio-ingenieurswetenschappen of biologie. Maar we weten natuurlijk ook dat heel wat afgestudeerden zelfstandig worden. En de vraag is natuurlijk of er voldoende werk is om iedereen zijn brood op een voldoende wijze te laten verdienen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is duidelijk dat we iets moeten doen in die opleiding, zowel voor de kwaliteit als voor wat u zelf aangeeft, namelijk de tewerkstelling. U zegt dat u geen uitspraken doet over de Franse Gemeenschap. Maar ik denk dat we alle mogelijke initiatieven ter zake moeten meenemen. Het zou ook wijs zijn om te kijken wat de gevolgen zijn van de aanpak bij de Franse Gemeenschap, of

die alle toetsen doorstaat. Minister, mijn vraag is dan ook: waarom zouden we het ook niet in Vlaanderen overwegen?

Natuurlijk, wat gebeurt er? Andere landen zeggen: 'Wij zetten een numerus fixus.' En dat is het dan. Het gevolg is dan dat de studenten – ik kan het hun niet kwalijk nemen – op zoek gaan naar een andere opleiding. Voor Nederland is het nog gemakkelijk, want Vlaanderen is voor hen ook een ander land, vlakbij, waar ze dan wel de opleiding kunnen volgen waar die maatregelen er niet zijn. Ja, maar zo wordt de verantwoordelijkheid wel doorgeschoven. Want die opleiding is een vrij dure opleiding. Eigenlijk zijn wij met Vlaams belastinggeld de Franse en Nederlandse dierenartsen aan het opleiden, wat toch wel een aberratie is in het systeem.

Ik snap wel dat de Franse Gemeenschap die beslissing neemt. Het lijkt mij ook niet onlogisch dat wij, Vlaanderen, daarnaar kijken, naast de toelatingsproeven die zouden worden geïnstalleerd en die uiteraard van een goed niveau moeten zijn en de juiste zaken moeten meten. Dat onderschrijf ik volledig. Maar ik vind het wel jammer, minister, dat u dat ook niet als een van de mogelijkheden meeneemt, om er ten minste voor te zorgen dat ook die andere landen voor hun verantwoordelijkheid worden gesteld. Want het is wel heel gemakkelijk als één land zegt: 'Hier kom je niet in. En waar je dan naartoe gaat, dat is niet langer ons probleem en ook niet langer onze kost.' Dat is natuurlijk wel wat kort door de bocht. Als die Vlaams-Nederlandse top er is, kan dat puntje misschien extra op de agenda worden geplaatst.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik wil drie elementen aanhalen.

Een, het antwoord is zeer duidelijk: de niet-bindende ijkingsproef is voor het academiejaar 2019-2020 een verplichting.

Twee, wat betreft het rapport dat werd opgesteld over in- en uitstroom, ga ik nu niet reageren. Ik zal dat eerst eens rustig bestuderen. Bij een latere gelegenheid kunnen we daar dan mogelijk op terugkomen.

Drie, ik wil graag een suggestie meegeven. Professor De Vliegheer maakt mij attent op een masterproef diergeneeskunde van Ashkan Joshghani over het overaanbod aan praktijkdierenartsen. Het bevat ook een analyse van de Vlaamse en buitenlandse studenten. Ik zal daar nu niet uit citeren. Maar ik geef wel de suggestie mee om het rapport eens te bekijken, zowel door de mensen van uw kabinet die deze problematiek opvolgen, als door de administratie. Ik denk dat het een aantal elementen bevat die de discussie nog kunnen verrijken en die ons kunnen aanzetten tot verdere maatregelen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, eerst en vooral had ik gehoopt dat iedereen zeer blij zou zijn dat we nu eindelijk die toelatingsproef georganiseerd hebben gekregen. Want dit is een mijlpaal. Het is niet zo gemakkelijk. In elk overleg met onze rectoren – en gisteren vond er een overleg plaats – benadruk ik hoe belangrijk het is om die spiegel te kunnen voorhouden en wijs ik op het belang van die diergeneeskunde. Maar een goede proef organiseren vraagt wat tijd. Je kunt dat niet zomaar doen.

Collega's, ik ben zeker bereid om nog extra rapporten te lezen en suggesties mee te nemen. Maar het belangrijkste is datgene wat we nu doen, namelijk die proef goed georganiseerd krijgen, er een punt van maken dat die het niveau heeft dat aansluit bij het verwachtingspatroon dat we hebben van studenten.

Ik kom heel graag samen met jullie terug op het evaluatierapport dat is gemaakt en dat ik ook zal bezorgen, of dat via onze mensen in jullie mailbox zal terechtkomen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, u hebt gelijk als u zegt dat het een mijlpaal is dat we dat erdoor hebben gekregen. Ik ben ook blij dat er gevolg is gegeven aan de resolutie van collega De Meyer, collega Brusseel en mezelf. We hadden die graag heel wat vroeger ingediend, maar ze is jammer genoeg wat blijven liggen. Voor alle duidelijkheid: ik ben blij dat dat gebeurd is.

Ja, ik zou echt alle opties openhouden. Ik denk dat het wijs zou zijn om mijn suggestie mee te nemen om met uw Nederlandse collega nog eens te kijken wat de Franse Gemeenschap heeft gedaan om een lottrekking te doen onder de buitenlandse studenten. Dat behelst geen zware, grote proeven. Dat is eigenlijk vooral zorgen dat de inhoud en de aantallen, zowel budgettair maar ook wat betreft afstudeermogelijkheden en begeleiding van de studenten, op peil kunnen blijven in de betreffende instellingen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik kan alleen maar herhalen wat ik daarnet heb gezegd. Ik ben enthousiast over de doorbraak voor wat betreft de ijkingsproef. Daarnaast doe ik de suggestie om eens te kijken of er nog interessante rapporten zijn over de problematiek, wat daar de inhoud van is en hoe dit de verdere planning in de toekomst kan versterken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de invoering van zogenoemde 'megatoetsen' – 2424 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, men zou bijna denken dat ik betaald wordt om reclame te maken voor één onderwijsnet, want de dingen waar men niet over spreekt, zijn niet belangrijk. Maar dat is niet het geval. Ik vind het wel wijs dat men een aantal dingen naar voren schuift.

De grootste onderwijskoepel van Vlaanderen, het katholiek onderwijs, onderzoekt of ze vanaf het schooljaar 2019-2020 alle 14-jarigen dezelfde proeven kan laten afleggen boven op de bestaande examens. Deze zogenaamde megatoetsen zouden de scholen in de mogelijkheid kunnen stellen hun resultaten te vergelijken met andere scholen en de gemiddelde scores in Vlaanderen.

Voor het basisonderwijs zijn sinds het schooljaar 2017-2018 de gevalideerde standaardtoetsen officieel ingevoerd. Het betreft de toetsen die we al kenden: de interdiocesane en de OVSG-toetsen (Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten). Ze zijn gevalideerd. Meten ze wat ze meten, kunnen we daar dingen uit afleiden, zoals de relatie met de eindtermen en dergelijke meer? Dat lijkt me goed. De toetsen waren er eerst voor twee en vanaf dit schooljaar voor drie leergebieden. Dat is een vraag die de N-VA had gesteld.

Deze toetsen worden door alle leerlingen van alle onderwijsnetten afgelegd. De resultaten van deze toetsafnames zijn gericht op het verkrijgen van informatie op

schoolniveau over de mate waarin de leerlingenpopulatie de eindtermen bereikt en ze worden aangewend in het kader van interne kwaliteitszorg. Collega's, ik denk dat het echt cruciaal is voor een school om te weten of ze echt goed bezig is. Het is ook handig om te weten waar je staat met je leerlingenpopulatie, hoe ze zich verhouden, wat je bereikt en wat je niet bereikt. Een school kan zich heel trots op de borst kloppen en zeggen 'we zijn een goede school', maar wat is je referentiekader? Op deze manier kunnen we dat enigszins objectiveren voor de scholen. De resultaten kunnen een van de elementen zijn waar de klassenraad rekening mee houdt bij de toekenning van een getuigschrift. In Vlaanderen wordt heel veel tijd besteed aan toetsen. Laat ons die tijd dan ook niet alleen gebruiken om te kijken naar kwaliteit maar ook om te zien waar de individuele leerling staat. Uiteraard mag het dan niet alleen om die ene toets gaan, want een leerling zit een heel jaar op de schoolbanken en we gebruiken uiteraard alle elementen van die leerling.

Minister, hoe reageert u op de mogelijke invoering van deze megatoetsen? Vindt u het wenselijk dat enkel het katholiek onderwijs deze proeven zal afnemen of bent u van oordeel dat dit Vlaanderenbreed moet worden ingevoerd? Hoe zullen deze proeven zich verhouden ten opzichte van de peilingsproeven die reeds bestaan? Is dit geen dubbel werk? Hoe is de afname van de standaardtoetsen in het basisonderwijs vorig jaar verlopen? Welke leergebieden zijn er getest en welke zullen er dit schooljaar worden getest?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Daniëls, ik wil voorafgaandelijk opmerken dat niet alleen het katholiek onderwijs met de idee speelt om dergelijke toetsen te doen. Ook het Stedelijk Onderwijs Antwerpen heeft het plan om de leerlingen in het basisonderwijs en de eerste twee jaar van het secundair onderwijs twee keer per jaar in kaart te brengen. Ik vind het op zich een schitterende zaak dat men eindelijk aandacht begint te hebben voor de leerwinsten die worden gemaakt en dat men dat op geregelde tijdstippen wil toetsen. De aandacht voor de eerste graad van het secundair komt niet uit de lucht vallen. Het is de eerste keer dat we met basisgeletterdheid gaan werken. Alle leerlingen moeten bepaalde eindtermen halen, dus is het niet onlogisch dat men dan gaat kijken om breed te gaan toetsen.

Vlaamse scholen hebben een ruime autonomie op het vlak van leerlingen-evaluatie en interne kwaliteitszorg. Onze regelgeving stelt heel terecht dat de school zelf de eerste verantwoordelijke is voor die kwaliteitszorg. Als een school wil nagaan of ze kwaliteitsvol werkt en of ze haar pedagogisch project goed realiseert, heeft ze goede instrumenten nodig om een zicht te krijgen op haar eigen werking. Wij hebben samen met de coalitiepartners deze legislatuur volop ingezet op het creëren van informatierijke omgevingen die scholen ondersteunen in hun interne kwaliteitszorg en zelfevaluatie.

In het masterplan hervorming secundair onderwijs uit 2013 is erin voorzien dat, met het oog op feedback op schoolniveau en met het oog op het verzamelen van gegevens op systeemniveau, in de loop van het secundair onderwijs meetmomenten zullen worden ingevoerd voor taal, wiskunde en wetenschappen. Ik onderschrijf de afspraken uit het masterplan die wat mij betreft vorm kunnen krijgen zodra de nieuwe eindtermen zijn goedgekeurd. Qua methode zouden we ons kunnen spiegelen aan wat we in het basisonderwijs doen: ook hier werken scholen in het kader van hun interne kwaliteitszorg met gevalideerde toetsen.

We hebben er nog geen keuze in gemaakt hoe we dat zullen doen. Daarom heb ik aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) gevraagd om, steunend op een aantal recente onderzoeken, een advies uit te brengen over hoe het beleid rond interne

kwaliteitszorg en leerlingenevaluatie kan worden versterkt en welke spelers hier welke actie zullen kunnen ondernemen. Het advies is gevraagd tegen het kerstreces. Ik denk dat we op basis van dat advies een zeer interessante gedachte-wisseling zullen kunnen hebben.

U vraagt of dit geen dubbel werk is, collega. Dat is een goede vraag. Ik kan zelf nog geen gefundeerde uitspraak doen over die megatoetsen van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen omdat ik niet weet op welke manier ze die concreet zullen invullen. Ik kan wel nog eens verduidelijken wat de doelstellingen en mogelijkheden zijn van onze peilingsproeven.

De peilingsproeven die de Vlaamse overheid afneemt, zijn iets helemaal anders. Wij gaan ten eerste peilen naar de mate waarin de leerlingen in het Vlaams onderwijs effectief de eindtermen of ontwikkelingsdoelen behalen. De focus ligt hier niet op de leerplannen, maar op het systeemniveau en op de specifieke eindtermen.

Ten tweede: zijn er belangrijke verschillen tussen scholen in het al dan niet behalen van de eindtermen door hun leerlingen en blijven die verschillen bestaan na controle op bepaalde school- en leerlingenkenmerken?

Ten derde, in welke mate zijn bepaalde leerling-, klas- of schoolkenmerken bepalend voor de mate waarin leerlingen de eindtermen al dan niet bereiken?

Ten vierde, zijn er doorheen de tijd trends of evoluties te onderscheiden in de mate dat leerlingen de eindtermen bereiken?

De resultaten van het peilingsonderzoek zijn en blijven voor mij een zeer belangrijke indicator voor de algemene kwaliteit van het Vlaams onderwijs. Het is een informatiebron bij de beslissing om eindtermen en ontwikkelingsdoelen te behouden, dan wel te actualiseren of verder te verfijnen. Na elke peiling gaan we met alle betrokken partners in dialoog om te zoeken naar verklaringen en mogelijke acties die we samen kunnen ondernemen om de resultaten te verbeteren. Ik wil hier blijvend op inzetten. Ik heb er ook voor gezorgd dat belangrijke partners in onderwijskwaliteit, zoals de pedagogische begeleidingsdiensten en lerarenopleiders, nauwer betrokken zijn dan vroeger bij het volledige proces van het peilingsonderzoek.

Hoe is de afname van de standaardtoetsen in het basisonderwijs vorig jaar verlopen? Op het eind van vorig schooljaar moesten alle scholen van het gewoon lager onderwijs bij elke leerling een gevalideerde toets afnemen voor ten minste twee leergebieden. De scholen konden daarbij zelf kiezen welke leergebieden ze wensten te toetsen. Vanaf dit schooljaar moeten er drie leergebieden getoetst worden.

Zoals jullie weten, hebben we hiervoor een toolkit voorzien. Er zijn vandaag drie sets van gevalideerde toetsen voor het basisonderwijs: de interdiocesane proeven, onze eigen paralleltoetsen van de peilingen en de OVSG-toetsen.

De onderwijsinspectie zal nagaan op welke manier de scholen omgegaan zijn met de resultaten van die toetsen om het kwaliteitsbeleid van de eigen school te verbeteren. Ik wil namelijk niet dat men deelneemt aan een toets, om die daarna in een kast stof te laten vergaren. Daar hebben we niets aan. De resultaten moeten gebruikt worden om het kwaliteitsbeleid te verbeteren.

We hebben bij het katholiek onderwijs, bij het Steunpunt voor Toetsontwikkeling en bij de OVSG de cijfers opgevraagd over de deelnames aan de toetsen. Vorig schooljaar, het eerste jaar dat de verplichting er was, namen 507 OVSG-scholen en 369 GO!-scholen deel aan de OVSG-toetsen. Dit komt overeen met 99 procent

van de OVSG-scholen en 92 procent van de GO!-scholen. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van de voorbije jaren. 23 andere scholen namen ook de OVSG-toetsen af. De OVSG-toetsen slaan op verschillende leergebieden: Nederlands, wiskunde, wereldoriëntatie en Frans. Er waren ook praktische proeven voor techniek, spreken en luisteren, lichamelijke opvoeding, muzische vorming, communicatie Frans, ICT en verkeer, namelijk fietsbehendigheid.

Wat de interdiocesane proeven betreft, namen 37.448 leerlingen van het zesde leerjaar deel. Dat komt overeen met 92,87 procent van de laatstejaars in het katholiek basisonderwijs. Ook dat is een stijging ten opzichte van de voorbije jaren. Het ging om proeven Nederlands, wiskunde, mens & maatschappij, wetenschappen & techniek. Dit schooljaar is er bijkomend een toets voor het leergebied Frans. Er zijn 1400 scholen voor basisonderwijs. Bijna 93 procent daarvan heeft dus deelgenomen aan de interdiocesane proeven.

We kwamen dus drie keer niet aan 100 procent. Daarom hebben we bekeken hoeveel scholen er deelgenomen hebben aan de paralleltoetsen. Het blijkt dat 183 basisscholen deelgenomen hebben aan de paralleltoetsen. Ook dat is een stijging ten opzichte van 2017, toen slechts 124 basisscholen deelnamen. De paralleltoets Nederlands Lezen werd in 73 scholen afgenomen, en was daarmee – en ik ben daar heel blij mee – de populairste paralleltoets dit jaar. Basisscholen namen gemiddeld vier verschillende paralleltoetsen af. De nieuwe paralleltoets Frans Basisonderwijs Lezen werd in 58 scholen afgenomen en Frans Basis-onderwijs Luisteren in 57 scholen.

Als we alles optellen, komen we aan ongeveer 100 procent. Er zijn ook scholen uit het katholiek onderwijs die de OVSG-toetsen afgenomen hebben. Ik denk dat we het schoollandschap dus volledig dekken. Het zijn kersverse cijfers, die we nu nog aan het bekijken zijn.

Wat de deelnames betreft, zien we dus een zeer duidelijke impact van de verplichting die we ingevoerd hebben, en die dit schooljaar uitgebreid wordt naar drie leergebieden. Veel belangrijker dan de deelname, is voor mij wat ermee gebeurt, de vertaling dus van die deelnames en resultaten naar het globale kwaliteitsbeleid van de school. Dat zullen we pas zien nadat we inspectie-verslagen ontvangen hebben.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. We hebben hier in het verleden ook al interessante gesprekken over gevoerd. Ik heb met veel aandacht de reacties gelezen op de websites van de koepels naar aanleiding van het onderzoek van Jan Vanhoof over het meten van leerwinst. De kwestie is dat we al heel wat tools hebben. Ik lees in de kranten dat de koepels absoluut tegen centrale examens zijn. Dat vinden ze een schande, tot het moment dat ze zelf een toets invoeren. Dan is het wel oké. Daarover maak ik me wel wat zorgen.

Ik neem even het artikel uit De Morgen erbij. Ik maak me zorgen, omdat de vraag is wat we met de resultaten zullen doen. Krijgen onderzoekers die resultaten om te zien wat er gebeurd is?

Het is immers natuurlijk minstens even belangrijk om aan die resultaten longitudinale zaken te koppelen. Als een school stijgt of daalt, als het daar niet goed gaat, dan wordt er heel vaak naar de overheid en naar de minister van Onderwijs gekeken, in dit geval naar u, maar misschien is er een nieuw handboek gebruikt, is er een nieuw leerplan gebruikt, is er een bepaalde pedagogische visie ontwikkeld en is men plots anders beginnen te werken. Dan is het niet zozeer de minister, de overheid, het parlement, de regering die de veroorzaker is van een stijging of een daling, maar ligt het probleem elders. Dan denk ik toch dat het goed is dat we een

zicht hebben op die resultaten om te weten wat we moeten bijsturen. Kijken we naar de debatten die we hebben gehad over de eindtermen: ik ben zeer dankbaar voor de input die we hebben gekregen uit de peilingsproeven en de parallelproeven, want toen wisten we tenminste waarover we spraken en waren we niet in het ijle bezig. We wisten heel concreet waar een aantal hiaten zaten. Voor de overheid én de school én de koepel én de pedagogische begeleiding is het net dat wat cruciaal is, het meten van leerwinst, weten of men vooruitgaat of niet vooruitgaat en wat men daaraan gaat doen. Ja, die cijfers moeten niet in het lang en in het breed in de kranten staan. Ik ben het ermee eens dat niet in de krant moet staan dat school X dat resultaat heeft, maar je kunt wel nog altijd intern aan de slag met die gegevens. Ik hoop dus dat, als koepels zelf megatoetsen gaan ontwikkelen, ze zich daarin laten bijstaan om dat op een professionele, valide manier te doen, en dat men de resultaten ook ruimer ter beschikking stelt, aan iedereen die een rol speelt als het erover gaat om ook iets te doen met die resultaten, dat men daar niet op gaat zitten en schermt met de privacy, want dat zou jammer zijn voor alle tijd, energie en middelen die erin worden gestoken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Eerst en vooral maak ik geen enkel intentieproces. Ik vind het wel waardevol dat sommige koepels erover denken om in het kader van de interne kwaliteitszorg instrumenten te ontwikkelen om daadwerkelijk na te kijken wat de kwaliteit is van een manier van werken in hun scholen. Die toetsen zijn uitdrukkelijk niet bedoeld voor de evaluatie van individuele leerlingen.

Ten tweede, ik ben geen voorstander van centrale eindexamens. Ik wil daar heel duidelijk over zijn. Dat is immers duidelijk iets anders: daarbij gaat het over de toetsing van leerlingen en certificering ervan. Als je naar buitenlandse voorbeelden kijkt, en ik neem Frankrijk als voorbeeld, dan weet je dat het centrale examen dat zij hebben, niet de grote bijdrage was voor de onderwijskwaliteit.

Ten derde, minister, kijk ik met heel veel belangstelling uit naar het Vlor-advies dat u hebt gevraagd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat de opmerkingen betreft over een zicht krijgen op de resultaten, nog eens het volgende. We hebben daar ook lang over gediscussieerd. Als we zelf hebben opgelegd dat elke school moet deelnemen aan een schooloverstijgende proef voor een aantal leergebieden, dan is dat natuurlijk niet bedoeld om Vlaanderenbreed te kunnen vergelijken wie het goed en wie het slecht doet. Dat is bedoeld om ervoor te zorgen dat scholen aan de hand van de resultaten die schooloverstijgend worden gehaald, hun kwaliteitsbeleid op school gaan verbeteren. Collega Daniëls, aan de ene kant hebt u natuurlijk gelijk. Als een systeem op school wordt veranderd en dat leidt tot dalende resultaten, dan is dat een probleem, maar wij gaan er net van uit dat scholen op dat vlak een eigen verantwoordelijkheid hebben en ook voldoende bestuurskracht moeten hebben om het roer dan om te gooien. We zien dat dat op een aantal plaatsen ook lukt.

Daarnaast kan, zoals ik eigenlijk ook heb gezegd, onze inspectie ook bekijken op welke manier men omgaat met de resultaten van die deelnames en zeggen dat iets geen goed bestuur is of dat de kwaliteitstoets niet goed is. Dat is net het verschil in de manier waarop de inspectie straks zal omgaan met de controles. Onze inspectie zal ook niet meer op leerplannen, maar op eindtermen controleren. Dat is natuurlijk ook belangrijk. De eindtermen moeten ook letterlijk voorkomen in de leerplannen, waardoor een en ander toch wel wat helderder wordt.

Collega Daniëls, wij doen trouwens al enkele jaren een longitudinaal onderzoek. Dat is misschien ook interessant. Wij volgen zesduizend jongeren – ik zeg het nu

uit het blote hoofd – doorheen de schoolcarrière in heel veel scholen in Vlaanderen om een zicht te krijgen op wat werkt, wat niet werkt, wat de invloed is van de socio-economische status (SES) op schoolse prestaties. Het onderzoek zal nog een paar jaar lopen. Ik denk dat we daaruit heel interessante zaken zullen kunnen afleiden, ook als het gaat over de aanpak in diverse scholen.

Wat de vragen over het centraal examen betreft, in het regeerakkoord is afgesproken dat we het zouden doen op die wijze waarop het nu is gebeurd. Ik sta er ook volkomen achter om dat op deze wijze te doen, maar het is voor mij vooral ook van belang dat elke school deelneemt op de wijze zoals we hebben gevraagd, want al die testen zijn gevalideerd en ook gecontroleerd, zitten in een toolkit, en dat men daar daarna ook mee aan de slag gaat. We hebben al heel vaak gediscussieerd over een centraal examen. Als je daaraan deelneemt, en de resultaten zijn wat ze zijn, en men gaat daar niet mee aan de slag, dan zal dat ook het geheel niet verbeteren. Maar zoals gezegd, na het advies van het Vlor dat door mij is gevraagd, zullen we hier, denk ik, nog een zeer interessant debat kunnen voeren over de zin en onzin, en vooral de manier waarop we dat peilen in de eerste graad, zoals voorzien in het masterplan secundair onderwijs, operationeel zullen kunnen maken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is jammer dat het na het zomerreces is, maar ik denk dat in deze vrij kalme tijden iedereen toch nog tijd heeft om boeken te lezen. Ik kan alle collega's enkel maar het boek 'Zicht op leerwinst. Scenario's voor gestandaardiseerde toetsen' van Jan Vanhoof aanraden, ook het resultaat van een beleidsonderzoek. Ik kan dat zeker aanraden.

Op een van de eerste pagina's staat: "Gestandaardiseerde toetsen worden kapot-geschoten door ze gelijk te stellen met centrale eindexamens." Dat is het dus niet. De mensen die hier proberen te zeggen dat het een het ander is en omgekeerd, neen, dat is het dus niet. Ik wil daar nog eens heel nadrukkelijk op wijzen. Het lijkt mij wel logisch dat gegevens en onderwijstijd en budgettaire middelen, dat iedereen – scholen, leerkrachten, koepels, begeleiding, overheid, inspectie – die geïnvesteerde middelen maximaal gebruikt om de onderwijs-kwaliteit mee in de hand te houden, mee bij te sturen, te kijken waar er verschillen zitten. Als de leerling er tijd in heeft gestoken om zo'n toets in te vullen – en dat staat ook in de decreten –, dan kunnen die toetsen een element zijn van de individuele beoordeling omdat het gestandaardiseerde toetsen zijn. Het zou wel heel straf zijn mochten we een leerling een toets laten maken en zeggen dat we er niets mee gaan doen. Scholen, wees wijs en gebruik de onderwijstijd maximaal. Er is al veel kritiek dat er in Vlaanderen veel tijd naar toetsen gaat; laat ons die toetsen dan ook gebruiken. Zoals ik daarnet heb gezegd, is het geen alles-of-nietsverhaal, maar laat ons ze wel gebruiken.

Minister, collega's, ik hoop dat de resultaten van zulke toetsen niet veilig in een kluis op één adres liggen, maar dat ze ook zullen worden gebruikt op alle vlakken en overal. Als onderzoekers ernaar vragen in het kader van longitudinaal onderzoek, dan moeten die cijfers ook ter beschikking worden gesteld. Ik denk dat iedereen in Vlaanderen er alleen maar wel bij kan varen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.